

1690.

1. Alberti, Val : De praestando categorice in
libris symbolicos juramento.
2. Bonnius, Jacobus : De potestate status Imperii
protestantium circa matrimonium subditorum. diss I
caque de jure restringendi libertatem naturalem
circa eadem.
- 39, C. Caspovicius, Augustus Benesclavi : De transportatione
defunctorum per territorium alienum. 3 Ampl.
1690-1724.
4. Ernesti, Joh. Smerium : De officiis partium valentio-
rum et iustarum faciendae pacis cum hoste facto
et iniquo.
5. Friesch, Matthaeus Fridericus : De usu manuum.
6. Galsgenius, David : De monastis
7. Anglius, Anders : ~~Disquisitionis~~ ^{Disquisitionis} ~~juridica~~ ^{juridica} l. p. i. ^{Ord.}
De adquis. et rebus p. ad remedi inde competentis.
- 81, C. P. C. Anglius, Anders : ~~Dispositio~~ ^{Dispositio} ~~juridica~~ ^{juridica} De remissione
facinorosorum cumque transportatione per territorium
alienum. 5 Ampl 1690, 1720, 1729, 1773

1690

99, 56. Philippus, Fridericus : Testamento dominum
rosalian.

10 a. 56 Philippus, Fridericus : De praescriptione dominice.
2 Sampl. 1718 & 1744.

11. Rechenberg, L. A. : De ineptis Clericorum Rom. litter
raris

12 Rechenberg, Almus : De re lativus novellis.

13 a. 56 Schleminger, Johannes : De legatorum iurisdic
tate. 2 Sampl. 1690 & 1743

14 Schreiter, Christophorus : De rebus mobilibus
in perpetuum prorelictis usum destinationis

15. Schwen den dwerfferus, Bartholomeus Leonhardus
De officio auditoris.

16. Wiechoost, Hermannus : De iniqua expulsion
Othonis IV Imp. c. regno

u
nte.
liff
i.
lab.
s
s
sion

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

P. 347.
L
C
D
A

1690, 3^c
5

I. N. I.
DISPUTATIO IURIDICA
DE
TRANSPORTATIONE
DEFUNCTORVM
PER TERRITORIUM
ALIENVM,

Von
Durchführung der Verstorbenen,

P. 380.
QVAM
AVSPICE DEO TER OPTIMO MAXIMO,

ET
MAGNIFICO ICTORVM ORDINE PERMITTENTE,

PRÆSIDE

DN. AVGVSTO BENEDICTO
CARPZOVIO,

I. V. D. PANDECTARVM PROF. PVBL. ET FACVLTATIS
IURIDICÆ LIPSIENSIS ASSESSORE,

PUBLICÆ ERVDITORVM DISQVISIITIONI SVBMITTIT

Christian Siegfried Fritsch/
SCHWARTZB.

DIE XVI. IANVARIII ANNO MDCXC.

LIPSIAE,

RECUSA AB ANDREA MARTINO SCHEDIO, 1724.

Blank page with faint bleed-through text from the reverse side. The text is mirrored and mostly illegible due to fading. On the right edge, there are handwritten numbers: 135, 136, 137.

I. N. I.

DE

TRANSPORTATIONE
DEFUNCTORUM PER
TERRITORIUM ALIENVM.

CAPVT I.

VERBORVM SIGNIFICATIONEM ET
MATERIE PARTITIONEM CONTINENS.

§. I.

Quemadmodum rerum in uniuersum omnium, ita LL: quoque verum & genuinum sensum frustra quis habebit exploratum, sine verborum cognitione exacta. Verba enim rerum sunt indices & notæ, quas ipsas cum vi & potestate earum tenere, hoc demum esse leges scire, verissime Celsus dixit, in *L. 17. ff. de LL.* Quare & nos de Transportatione defunctorum per territorium alienum dicturi, illud seruabimus, ut antequam ad ipsam rei tractationem accedamus, verborum præmittamus notationem acceptionemque variam, non solum laudati Celsi ea in re, Cæjique in *L. 1. ff. de O. l. institutum secuti*, sed & ipsius Imperatoris Iustiniani exemplum in *§. ult. f. de Publ. Judic. l. 1. §. 1. l. 2. §. 1. l. 3. §. 1. C. de V. f. E.* a quo nec maximi juris interpretes recedendum sibi putaverunt, sicut & Antistium Labeonem ad enodandos plerosque Juris laqueos

A 2

queos

4 DE TRANSPORTATIONE DEFVNCTORVM

queos usum esse cognitionis verborum scientia ex Gellio *L. 3, N. 4. cap. 10. novimus.*

II. TRANSPORTATIO de loco in locum est portatio, a trans & portare descendens, quod idem est ac ferre, gestare; modisque duobus contingit: uno cum jumentis aut curribus aliquid nobiscum ducimus, altero, cum corpore nostro imitatione jumentorum ferimus. Sicut autem copix, exercitus militesque transportari apud autores passim dicuntur, ita de funeribus & corporibus mortuorum hæc vox in sensu proprio, quando de loco in alium, ex territorio in aliud transteruntur, a Juris nostri Interpretibus usurpatur, Eckoldo *ad ff. de Relig. & sumt. fun. §. ult. Schiltero in Praxi Jur. Rom. in For. Germ. Disp. 21. th. 31. Befold. The-saur. Pract. voc. Durchführung der Verstorbenen, aliisque. Est quidem & alia transportationis sed analogica & impropria in mercatorum Foro recepta acceptio, qua transportantem aliquando dicunt, pecuniam ad cambium accipientem alioque remittentem, quem & trassantem voce barbara appellant, aliquando ad delegationem cessionemque, item translationem nominum ex uno libro in alterum, ejus significatum extendunt, de qua re vid. Marquard. de Jure Mercator. *lib. 2. c. 12. n. 51. 52. & cap. 15. n. 8. Schurzens Buchhalterey, pag. 12.* sed huc minime pertinet.*

III. Cæterum æquipollentibus aliis in hac materia nominibus leges utuntur & autores: Ita *transferrî* funus in *L. 38. ff. de Relig. & sumt. Fun. L. 1. §. 10. C. eod. L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. viol. perferri* in *L. 14. §. 4. ff. de Relig. & sumt. Fun. de ferri, vehi & transvehi. Gerh. Feltrm. de Cadav. inspic. c. 39. n. 1. Brunnem. ad L. 3. ff. de Sepulc. viol. n. 3. Bötticher ad ff. Disp. 1. th. 69. dicitur, quo & *vectura* referri debet, quo inter funeris sumtus a Macro recensetur in *L. 37. ff. de Relig. & sumt. Funer.* nisi per vecturam ibi feralem illam intelligere velis, quæ fiebat vel curru, vel a servis cadaver Domini in lectica, sella, lectuloque succollantibus *L. un. §. 5. sed & qui domini. C. de Latin. Libert. toll. Just. Lips. l. 1. Elect. c. 6. & 19.* quando funus non peregre mortui in alium locum aliamque Provinciam, sed e domo mortuaria efferebatur ad sepulcrum vel intra vel extra urbem. Mornac. *ad L. 37. ff. de Rel. & sumt. Fun.* sicut hodieque vel curru vel a gestatoribus plerumque semper, maxime si viliores sint, ad hoc conductis cadavera mortuorum efferuntur; Ex quo etiam inter *translationem*
 & cla-*

& elationem seu exportationem funeris apparet differentia, de qua vid. Jo. Kirchmann. *de Funerib. Roman. lib. 2. c. 1.* Andr. Qvenstedt *de sepult. veter. cap. 6. p. 106. sqq.* Pertinet & huc rubrica tituli ff. *ut funus ducere liceat*, quam de deductione per viam publicam ex *d. l. 38. d. t.* explicat Wefenbec. *in paratit. ibid.* Struv. *Exerc. 15. Th. 83.* quanquam *funus ducere & exequias ducere* apud autores non tam transportationem, quam ipsas exequias & funeralem pompam denotet. Kirchmann. *d. l. p. 118.*

IV. DEFUNCTVS a defungendo (quod explicari negotio aliquo, eique finem imponere notat) qui vita defunctus est, *cadaveris, corporis, mortui, ossium* nomine passim in LL. nostris indigitatur *L. 3. ff. de in jus voc. L. 37. 38. 39. 40. ff. de relig. & sum. fun. l. 1. ff. de Cadaver. punitor.* Gerh. Feltm. *de Cadav. inspiciend. cap. 1.* quæ interdum corpus nondum sepultum & quod caret honore sepulturae, qui alias huius generis corporibus debetur, significant, interdum corpus quodcumque mortuum non attento, an sepeliatur, annon. Ita *cadaver* efferri dicitur ap. Livium 2. *Hist. 8.* atque ita a funere distinguitur, cujus appellationem consequitur corpus si sepeliatur: Pertinet eodem Isidori locus lib. 2. c. 3. *Omnis mortuus aut funus est, aut cadaver. Funus est, si sepeliatur, a funibus accensis, quas ante feretrum, papyris cera circumdatis ferebant, cadaver autem si in sepultum jacet; nam cadaver nominatum a cadendo, quia stare non potest; Quod dum portatur exequias dicimus, crematum reliquias, corpus autem a consuetudine dicitur, uti illud:*

----- tum corpora luce carentum,

Exportant coelis, & tristia funera ducunt.

In legibus autem illa inter *funus & defunctum* seu *cadaver* ex animo corpus differentia tam rigide non observatur, nam quod in *L. 4. §. 2. ff. si quis caution. in jud. sist.* importat formula *funus prosequi*, id in *L. 3. ff. de in jus voc.* est *cadaver* seu *defunctum prosequi*, & in *L. 1. §. 4. 6. ff. de Injur. L. 1. §. 5. C. de Lat. libert. roll.* alibiue tanquam æquipollentia nomina usurpantur; Quemadmodum & in vernacula nostra vocibus *Leiche & Leichnam*, sæpe promiscue pro corpore seu defuncto utimur, cum tamen illud aliquando exequias seu ceremonias funebres denotet. Nobis hic exanime hominis corpus denotat, quod per alterius jurisdictionem aut territorium vel cum vel sine aliqua pompa & ceremonia sepulturae causa deducitur.

V. TERRITORIUM a *terrendo* deducit Pomponius, in *L. 239. §. 8. ff. de V. S.* quod magistratus ejus loci intra eos fines terren-
di i. e. submovendi potestatem habeat. Cujacius ad *L. 53. C. de de-
curion.* & Andr. Knichen de *Autocrat. cap. i. n. 2. a terra* malunt de-
rivare, cum & pro fundo sæpe accipitur. *L. 28. §. 4. C. de Episc. &
Cleric.* unde per allusionem territorium quasi *tauritorium*, tritum
tauris, secundum Isidorum *14. in Orig. 15.* vel a bobus & aratro
quasi *terribovium*, ut opinatur Cato, in *Origin. Lib. 5.* dicitur, quia
veteres solebant prima civitatum fundamenta ponentes, vaccam
intrinsicus tauro in dextram jungere & juncti ritu Sabino stivam
tenere in curvam, ut glebæ omnes intrinsicus eaderent, & sic
ducto sulco designare armatam terram jurisdictione, suspenden-
tes aratrum ante portas.

VI. Aliter autem territorium in sensu *juris Civilis Romani*, ali-
ter *Imperii moderni* accipitur, illo sensu ex *d. l. 239. §. 8. de V. S.* uni-
versitatem agrorum significat, intra fines cujusque civitatis, unde
& per consequens aliquando pro districtu jurisdictionis sumitur.
*Job. Godd. ad d. l. n. 2. Theod. Reinking. de Regim. Sec. & Eccles.
lib. i. class. 5. c. i. n. 2.* quo respectu territorii appellazione veniunt
castrum, civitas, oppidum, villa, pagus, hisque adhærentes terræ
agrique: Andr. Knichen de *Jure Territor. cap. i. n. 203.* hoc certum
terratum spacium superioritate territoriali munitum denotat,
non nisi immediatis imperii civibus statibusque competens, ob
annexam scilicet dictam superioritatem, Chr. Ming. de *Superiorit.
territ. pr. jure* quidem civili Justiniano plane ignotam, in no-
strum tamen præsens Imperium Germanicum post Caroli Magni
tempora introductam potestatem, summæ Majestati æmulam,
omniaque, quæ ad regimen civile pertinent complectentem, vi cu-
jus eadem ferme posse in territoriis suis dicuntur Imperii proceres,
quod exercuere Cæsares in universo imperio. Hulder. Eyben, in
Dissert. ad illud dictum: Tantum posse status &c. ap. Venerandum
Dn. parentem Ahasv. Fritsch. *Vol. 2. Diss. Jur. Publ. 9.* Ludolf. Hu-
go de *Statu Region. Germ. cap. 4. n. 9. 10. 11.* Ming. *d. diss. concl. 54.*
Myler. ab Ehrenbach de *Princ. & Statib. Imper. cap. 14. n. 11. 139.*
Franzk. *L. 2. Res. 15. n. 47.* Utroque sensu territorii vox a nobis hic
usurpabitur, cum evenire possit, ut non per agros, viasque priva-
torum

torum tantum sed urbes etiam, pagos, aliaque loca, quæ a Magistratibus vi Jurisdictionis sibi in unius Principis aut status territorio concessæ, reguntur, imo territoria aliorum principum statuumque perducenda sint defunctorum funera. Ubi tamen & illud simul observandam, non tam stricte territorium a nobis hic pro terra continente tantum, sub alterius sive domino sive Jurisdictione sive superioritate existente accipi, quo sensu territorium non nullis venit, quod pedibus terere & calcare possumus, sed latius pro omni eo puncto, quod tam pedibus quam navibus & alio adminiculo circumire valeamus; unum enim & idem reputatur territorium ait Bald. *ad L. 6. C. de condit. insert. n. 13.* quod eminent super aquas & aquis immergitur; nam licet in aqua propter subsequentem statim confluentiam, nulla rudera distinctæ possessionis remaneant, nihilominus tamen ex aliis circumstantiis, locis puta adjacentibus, distinctio territorium haberi potest, idque non tantum in fluminibus, sed etiam in mari tum interno, tum externo, prout eleganter contra Grotium ostenderunt Dn. Ziegler ad Joh. a Felde *in not. ad l. 2. de J. B. & P. c. 2. §. 3.* Selden. *de Domin. Maris lib. 1. cap. 22.* Strauch. *de Imper. Mar. cap. 2. §§.* Struv. *Synt. Jur. Feud. cap. 6. aph. 7. n. 2.* Atque adeo quando per prædia & loca, per quæ transvehenda funera sunt, flumen sive publicum sive privatum currat, in quo sive vado transeat, sive pontibus sive pontonibus transjiciatur, sicut via tam privata, quam publica constitui potest. *L. f. ff. de S. P. R.* ita de transitu cum defunctorum corporibus ibi moveri solent controversiæ, indeque in nostram disceptationem veniunt.

VII. Caterum dum ALIENI territorii in inscriptione mentionem fecimus, eo quid indigemus non obscurum est. In proprio sane fundo de Jure Romano funus ducere & sepelire mortuum cuius liberum quidem erat §. 9. *J. de R. D. L. 6. §. 4. ff. cod.* sed quando domum mortuariam inter & locum sepulturæ destinatum alterius & alienus adeo intercedebat fundus, sine cujus contactu locus sepulturæ adiri non poterat, de via per eum concedenda oriebatur quæstio, quæ sive jure servitutis præstabat sive precario concedebatur. *L. 10. L. 12. pr. ff. de Reliq. & Sumt. Fun.* Jac. Gutherius *de Jur. Manium Lib. 3. c. 12.* non nisi in aliena re compete-

bat,

bat, cum nec servitus nec precarium, rei propria esse possit *L. 5. pr. ff. si usufr. petat. l. 45. ff. de R. J.* Ex quo autem, ex Juris Canonici & nostri temporis institutis privatorum arbitrio & voluntati relictum amplius non est, profanum quemvis locum illatione cadaveris religiosum facere, sed vel per Episcopum, vel ordinarium Magistratum, loca sepeliendis mortuis publice destinantur, *cap. 4. X. de Relig. dom. cum Reip. interfit, ne passim sepulcris corporibus aër inficiatur putridis humoribus. Carpz. Lib. 2. Def. Eccles. 373. §. 385. 394. Ziegler. ad Lancellot. de Sepult. §. 1. & ad Grot. lib. 2. de J. B. & P. c. 19. n. 2. Finckelth. de Jure Sepult. concl. 3. ad illa in urbe aut loco quo degimus per vias quidem publicas cuique patet aditus, sed quando per urbem aut jurisdictionem aliam peregre mortuorum corpora transportanda sunt, favore partim religionis, cujus summa semper ratio esse debet *L. 43. ff. de R. & S. F. partim vi illius humanitatis officii, quod alicui ex alterius solo aut territorio utilitatem Domino innoxiam capere permittit, huncque ad id ipsum praestandum obstringit, arg. L. 2. §. 5. ff. de aq. & aq. plu. arcend. constitutum est, ut & pro mortuorum corporibus utilitas innoxiae transportationis praestetur, sicut & istam jam olim Romanorum leges nulli sine justa causa denegarunt. *L. 32. ff. de Rel. & Sumt. Fun. L. 3. §. 4. ff. de sep. viol.***

IX. Ex dictis constat transportationem nostram esse ejusmodi actum, quo per alterius jurisdictionem aut territorium funus seu corpus demortui hominis, ad sepulturam rite & secundum legem transfertur. Hic totus actus veteribus inter alia vocabulo *religionis* veniebat, quo omne id exprimebant, per quod corpora humana ad sepulturam & quietem transferebantur, unde summam esse rationem putabant, quae pro *religione* facit & in ambiguis *Religionum* quaestionibus strictum jus insuper habendum, *d. l. 43. ff. de Relig.* Sic apud Phædrum *in Fab. 27. de offibus thesauri cupiditate effossis:*

Injecta est illi divitiarum cupiditas

Pœnas ut sanctæ religioni penderet.

Ubi sanctæ religioni, est violato sepulcro: Et apud Ciceronem *2. de Legib. 22.* Jam tanta religio est sepulcrorum ut extra sacra & gentem inferri fas negent esse; credebant enim, animas non quietere

scere nisi corpora essent sepulta, atque ideo cenotaphia pro iis excitabant, & apud illa vocibus animas eorum, qui in mari aut fluminis fluctu perierant, quorumve cadavera in saltibus infeluta jacebant & propter hostilem metum aliosve casus inveniri atque inde transportari non poterant, sciere solebant. Kirchmann. de Funer. Rom. lib. 3. c. 27. Adde Virgil. 3. *Æneid. vers. 304.* cujus autoritate inanem hujusmodi tumulum ad loca religiosa Marcianus in L. 6. §. f. ff. de R. D. referebat, contra quod tamen rectius divi fratres rescripserunt in L. 7. ff. d. t. quippe cum ibi non de nudo cenotaphio, sed geminis quoque aris loquatur Poëta ad eosque sacra fuisse facta. Schilter in Praxi Jur. Rom. in for. Germ. Exerc. 4. th. 5. Wissenbach. Disp. 9. ad Instit. th. 13. sqq. Et licet hæc veterum qua Græcorum, qua Romanorum religio nostra religione aliena sit & sit superstitioni imputetur, facilisque multis credita jactura sepulcri sit, ipsa tamen erga mortuos reverentia, religionem ipsorum sepulcri & justas ceremonias poscere viderur.

IX. De jure ergo transportationis istius dicturus, ut certus tractationi nostræ ordo constet, primo de fundamento transportationis defunctorum, quoque jure nitatur illa, & Legibus de ea disponentibus, inde qua ratione licite aut minus fieri queat, denique de remediis ejus nomine competentibus, dispiciemus.

CAPVT II.

DE

ANTIQUITATE ET FVNDAMENTO IVRIS
TRANSPORTANDI DEFVNCTOS PER ALIENVM
TERRITORIVM ET LEGIBVS DE EO
DISPONENTIBVS.

§. I.

Transportationes mortuorum per alienum territorium non Romanis tantum usitatæ, sed aliis etiam Gentibus celebratæ fuerunt. Sic quandoque corpora præstantium virorum in loco ignobiliori condita ad celebriora monumenta vel ex peregrina terra, ubi fatis concesserant, ad avita patriaque sepulchra ma-

B

gna

gna pompa ac solennitate solebant portari apud Gentiles, vid. Gerhard. *Tom. 8. loc. Theol. n. 101.* ad Kirchmann. de Funerib. Roman. *lib. 3. cap. 25.* Erat enim hoc, quod hodieque est plerisque innatum omnibus ut in gentis suæ sepulchro condi optarint. In *L. 30. §. 2. ff. de adim. legat.* ab heredibus Seja liberta petierat, ut si in provincia decessisset, sexaginta Lucio Tido darentur, ut is corpus ejus curaret in patriam inportari. Etenim infelicitatis loco habitam, si cui externa in Regione mortuo, patrii sepulcri carendum esset. Quin imo pœna fuit apud Abderitas, decessores in patria non sepelire. Ne quis autem hunc erga patriam vel avita monumenta affectum miretur & tantum non culpet in Ethnicis, antiquissima transportatio fuit ossium Josephi ex Ægypto in Palestinam a Mole facta ubi & patrem antea sepeliverat. *Exod. XIII, 19.* In Ecclesia primitiva, Apostolica vicina nondum receptas fuisse translationes, idem Gerh. *d. 1. n. 120.* memorat, sub Constantino M. autem transferri cepisse defunctorum *λαψαβα*, ex sepulchris obscurioribus ad loca celebriora, quod Constantinum ex Zelo pietatis non malo fecisse ait Martin. Chemnitius Exam. Concil. Trident. *de Reliqv. sanctor. Part. IV.* Sic Hieronymus contra Vigilantium scribit, Constantinum sanctas reliquias Andreæ, Lucæ & Timothei transtulisse Constantinopolin. Constantini factum magno studio imitati sunt & alii, Arcadium enim, narrat idem Hieronymus, ossa B. Samuelis post tam longum tempus de Judæa transtulisse in Thraciam. Rufinus *lib. 2. c. 26.* describit translationem reliquiarum Johannis Baptistæ, novi testamenti prodromi, ex Palæstina in Alexandriam. Quanquam transportationes istæ, superstitionis postea facta sint feminaria. Taceo innumera alia hujus generis exempla, cum de jure istiusmodi transportationum, nunc disquirendum nobis sit ulterius.

II. Fundatur illud jus, præter summum religionis, quæ mortuis honeste justa funebria, & satis ipsorum desideris, ut modo diximus, facere jubet, Grot. *lib. 2. de J. B. & P. cap. 19. n. 2.* ibique Ziegler & Osiander favorem in obligatione ista naturali, qua alter obligatur alteri, ad præstandum & concedendum in re sua illud quod sine incommodo suo hujus utilitatem promovere potest.

est: Et hoc illud juris vinculum est, quod æquitatem suggerere Paulus Jctus ait, *in L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arcenda.* et si aliquando jure deficiamus. Ant. Perez. ad Cod. *Tit. de Relig. n. 5.* Innoxie utilitatis nomine apud moralis Philosophiæ Doctores venire solet, cujus duplex fundamentum statuunt, respectu concedentis alterum, alterum respectu utentis: illud quod ratione concedentis spectatur in obligatione naturali ex humanitatis jure descendente consistit, qua alter alterius utilitatem, quoad sine suo incommodo fieri potest, promovere tenetur, ad hoc enim obligatur homo eo ipso, quod homo est, cum parum sit alterum non lædere, nisi etiam boni quid in eum conferas. Homines hominum causa esse generatos ait Cicero 1. *Offic. ut ipsi inter se aliis prodesse possint;* Hoc quod ratione accipientis attenditur, facultate jure naturali & gentium concessa absolvitur, usum rerum alienarum, pro commodo suo, sine tamen alterius incommodo impetrandi. Quamquam enim in statu civitatis libertas illa rebus æqualiter utendi, ob quæsitum dominium restricta propter obligationem tamen illam naturalem, ex jure humanitatis fluentem, hominibus etiam Jus est usum occupatarum rerum impetrandi, quamdiu sub innoxie utilitatis terminis facultas illa residet, unde si sine causa denegetur, injuria censetur. Num. XXI. 21. *sq. can. ult. XXIII. qu. 2.* Strauch. de Imper. Mar. c. 5. n. 2. Pufendorf. de Jur. Nat. & Gent. l. 3. c. 3. n. 3. 5.

III. Et hinc descendit obligatio qua quis per suum territorium, ut alium innoxium transitum, ita etiam funeris deductionem concedere tenetur. Nam quamquam viarum publicarum proprietas olim populi Romani & deinde mutato Reip. statu summi imperantis esset, *L. 1. §. 21. ff. ne quid in loc. publ.* qui curatores publicis viis præficiebat, uti Cæsar Augustus Generum suum Agrippam curatorem viarum constituit; hodie vero ex usu Imperii Rom. Germ. Principis ac Domini territorii stratae publicæ sint propriæ, II. *Feud. 56. R. J. de Anno 1555. §.* Wo auch im heil. Röm. Reich teutscher Nation, add. verb. Elect. Sereniss. Saxon. apud Hortled. de causa Belli Germ. c. 22. verb. Diemeil jede Obrigkeit zu Recht Macht hat, aus billigen Ursachen einem andern ihr Land und Paf zu verbiethen &c. Usus tamen viarum publicarum inno-

xius omnibus pater, nisi ex ejusdem concessione metus vel periculum immineat. Unde via publica uti, neminem recte prohiberi Impp. Diocletianus & Maximianus in *L. ii. C. de Serv. & aqu. rescripserunt*, & fas esse transire per alienum agrum, Iñsidorus scribit in *can. 1. dist. 1. adversus impediētem* vero Ulpianus in *L. 13. §. 5. ff. de Injur.* & *L. 2. §. 9. ff. ne quid in loc. publ. injuriarum* actionem concedit. add. *can. fin. XXIII. qu. 2.* Bidembach. *Disp. de Ord. Equ. const. qu. 6. p. m. 83. sqq.* Jam transitus, qui per deductionem funeris contingit plerumque est innoxius, unde in humanum foret aliquem prohibere velle ad istum finem via uti publica. Hinc *Liv. lib. 8. Histor.* *Œvitiā* vocat ultra humanarum irarum finem, impedire, ne corpora humana terræ mandentur; Et hoc officium misericordiam ipsa sancta pagina *Ruth. c. 8. 2. Sam. 11. 5.* ultimum & maximum pietatis officium, *Lactant. 5. Inst. c. 12.* necessarium pietatis officium, *Ambros. init. Orat. in obitu Theodos. clementiam*, *Capitolinus in M. Anton. Philos. divu* sive justitiam, *Euripides*, misericordiam & humanitatem, *Seneca de benef. lib. 5. cap. 20.* humanitatem & mansuetudinem *Val. Maxim. lib. 5. c. 1.* & misericordiam ac pietatem Ulpianus in *L. & si quis 14. §. sed interdum 7. ff. de Reliq. & Sum. Fun.* appellat.

IV. Sed plerumque innoxiam dixi esse funerum per alienum territorium deductionem, cum enim ob varias circumstantias, tum ex parte cadaveris perferendi, tum personarum transeuntium, aliasque perniciosum aliquando sit, transitum concedere forte si morbo contagioso extinctum sit funus, in viis Regiis per civitates & pagos, ubi nocere exhalationes pestilentes possint, aut per personas ex infecto loco venientes; deducendum, quin ob has aliasque graves causas denegari possit, dubium mihi non est, cum non ulterius officium illud, de quo hæctenus diximus, humanitatis se extendat, quam in quantum metus aut periculum mali, nobis per id inferendi, hanc limitat & restringit. Unde evenit ut modo *licita*, modo *illicita* ista transportatio efficiatur, quod qua ratione contingat, nunc videndum.

V. Insinuant hanc nobis distinctionem Leges, quæ in Pandectis & Codice de ista materia reperiuntur. Neque enim sola æquitas naturalis, transportationem istam, nobis suggerit, sed Impe-

Imperatorum quoque Constitutiones & Jctorum veterum Responsa certum illum modum præscripserunt. Et de licita quidem transportatione, præter *L. 14. §. 4. L. 8. L. 37. L. 40. ff. de Relig. & Summ. Fun.* duæ potissimum leges de ea dilerte disponentes in Digestis deprehenduntur, utraque Ulpiani; altera in *L. 38. dict. tit. Ne corpora aut ossa mortuorum detinerentur; aut vexarentur; neve prohiberentur, quo minus via publica transferrentur, Præsidis Provincia officium est.* Altera in *L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. viol.* Non perpetua sepultura tradita corpora posse transferri, Edicto Divi Severi continetur, quo mandatur, ne corpora detinerentur; aut vexantur; aut prohiberentur per territoria oppidorum transferri. D. autem Marcus rescripsit, nullam penam meruisse eos qui corpus in itinere defuncti per vicus aut oppidum transvexerunt, quamvis talia fieri sine permisso eorum, quibus permittendi jus est, non debeant. De illicita ita Marcianus in *L. 2. ff. de cadaver. Punitor.* Si quis in insulam deportatus vel religatus fuerit, pena etiam post mortem manet; nec licet eum inde transferre & alicubi sepeliri inconsulto Principe, ut sepissime Severus & Anonius rescripserunt. Et Impp. Valent. Theod. & Arcadius in *L. 14. C. de Religios.* Nemo humatum corpus ad alium locum sine Augusti assensibus transferat. Jung. *L. 1. C. L. 39. L. 44. §. 1. cod.*

VI. Unde hoc colligo licitam pronunciare recitatas leges transportationem, in itinere defuncti aut ad tempus depositi, non perpetuæ sepulturæ traditi corporis. vid. Anton. Faber in *Rational. ad L. 39. de Relig. in §. Illicitam;* quando effossum æterna sede datum seu perpetuæ sepulturæ ante traditum, i. e. terra conditum, aut ob delictum a loco relegati, in patriam aut locum ex quo relegatus quis fuit deducitur. Quo de quidem in seqq. capitibus plura dicemus, postquam pauca quædam circa intellectum recensitarum legum præmonuimus.

NE CORPORA AUT OSSA MORTUORVM.) Jac. Gutherius de Jure man. *l. 1. c. 8.* annotat, ubi in monumentis reliquiarum, cinerum aut ossium nomen legitur, peregrinam illud mortem plerumque denotare, quod & innuat *L. 2. §. præter ait. 2. ff. R. & S. F.* cum peregre mortuorum ossa, ut plurimum cineres & reliquias transportatæ fuerint quod ex variis Inscriptionibus probat idem *l. 3. de Jure Man. cap. 23.* adde Kirchm. de Funerib. *lib. 3. c. 7.* unde

14 DE TRANSPORTATIONE DEFVNCTORVM

& Florentinus in *L. 42. ff. de Relig.* corpus a reliquiis separavit. Nonnunquam tamen corpus integram reportabatur, ut familiari monumento conderetur, ut colligere licet ex *L. 30. §. 2. ff. de adim. leg.*

DETINERENTVR AVT VEXARENTVR.) Vexandi appellatione hic Godofredus intelligit moram, quam forte injiciebant creditores. Sed hæc interpretatio menti Ulpiani non convenit, cum eo tempore nulla pœna aut acliione teneretur, qui debitoris corpus funerari prohibebat aut detinebat. Ad cujus rei elucidationem facit locus D. Ambrosii Lib. de Tobia cap. 10. *A sœneratoribus inquit, quoties vidi tenere defunctos, & negari tumulum, dum sœnus exposcitur? Quibus ergo acquiescens libenter ut suum constringerent debitorem, ut electo cofidejussor evaderet. Ita sunt sœneratoris leges. Nihil interest inter sœnus & funus, nihil inter mortem & sortem. Justitiam vari corpus & ad sœneratoris domum exequiarum ordinem duci. Victus religionis consuetudine sœneratorem rogat, ut ad tumuli locum reliquia deferantur.* Primus Justinus defunctorum corpus aut reliquias ab injuriis creditorum vindicavit *L. 6. C. de Sepulch. viol. conflictu* pœna quinquaginta librarum auri, adversus eum, qui prætextu debiti sepulturam defuncti impedire conabatur, vel si minus idoneus ad eas perfolvendas esset, suo corpore sub competente Judice lucret pœnas. Addidit Justinianus præter crediti jacturam & ut tantundem heredibus solvant quantum debitum fuit, tertix partis bonorum mulctam & infamiam. *Authent. item qui domum. ibid. Nov. 60. c. 1. Nov. 115. c. 5. §. 1.* Tantum ergo abest ut veteri jure & Ulpiani temporibus prohibitum fuerit corpora defunctorum ob æs alienum detinere ut & pignori dari licuisse ex Scævola Responsio in *L. pater filiam. 38. §. Julius 4. ff. de leg. 3.* relato colligere liceat, & adversus eum demum, qui corpus defuncti per injuriam, cum jus crediti non haberet, detinisset, injuriarum actio fuerit prodita *L. 1. §. denique 6. ff. de Injuriis.* Rectius ergo Ulpianus de iis, qui detinent funus quo minus ducatur, aut spoliant, aut contrectant, *L. 3. §. 5. L. f. ff. L. 4. & ult. C. de Sepulch. viol. L. 5. ff. ad L. Jul. de vi publ.* intelligitur. Ant. Matthæus de lib. 47. tit. 6. c. 1. n. 2.

VIA PVELICA TRANSFERRENTVR.) Idem in sequentibus

tibus per territoria oppidorum transferri, per vicos aut oppidum trans-
 vahi dicit. Via est portio territorii ad directum, certis finibus la-
 titudinis, ab eo, qui jus publicandi habuit, ut ea publice irerur,
 commearetur relicta. L. 2. §. 21. *ne quid in loc. publ. vel itin. fiat.*
 Seu planius: quicquid ex universitate agrorum relictum est, eum
 in finem ut irerur in eo publice & commearetur, id viæ nomine
 venit. Sunt autem viæ publicæ vel privatæ; Publicas libera Re-
 publica Præterias vel consulares, post eam ab Augustis occupa-
 tam, basilicas & Regias appellarunt. d. l. 2. §. 22. aliquando et-
 iam militares, L. 3. ff. *de loc. & itin. publ.* Privatæ alias agrariæ
 dicuntur, quæ per fundum servientem ad ulterius fundum du-
 cunt: Itemque & illæ, quas quisque in suo fundo sui usus gratia
 facit, aut quæ ex via consulari in privatum fundum ducunt. A
 his separantur viæ vicinales, quæ tamen & ipsæ privatæ sunt, cum
 ex agris privatorum constitui soleant & publicarum numero
 tunc demum sunt, quando earum memoria non extat L. 3. ff.
de loc. & itin. publ. Dividuntur porro & viæ publicæ in rusticas,
 quæ passim in legibus itinera appellari solent. L. ff. *de loc. & itin.*
publ. L. i. ff. *de via & itin. public. reffic.* & urbanas, quibus per ipsas
 urbes intermedias itur, de quibus Ulpianus, quando de vectura
 defunctorum per vicos & oppida loquitur, intelligendus, quæ
 viæ, quamvis non ita immediate ad curam Principis & ejus qui
 supremus est in territorio spectent, ut spectant viæ rusticæ sive
 militares, quæ exitum in urbes habere dicuntur L. 3. §. 1. ff. *de loc.*
& itin. publ. hoc est per eas non continuantur, (quemadmodum
 non continuantur per flumen, navigabile nisi super ponte con-
 structo) ad res tamen quæ sunt universitatis referuntur. We-
 senbec. *Consl.* XXXIII. n. 54. sqq. Schneidew. *Epit. Feud.* p. 190. Add.
 Ziegler. *de Jure Majest.* Lib. 2. c. 17. §. 6.

PRÆSIDIS PROVINCIÆ OFFICIUM EST.) In textibus Codi-
 cis Principi hoc adscribitur, verbis: *Inconsulto Principe, sine assen-*
sibus Principum. Primum quidem, quæ ad sepulcrorum Jura per-
 tinebant, de iis pontificum erat cognitio, Cic. *lib. 2. de legib. Dio.*
lib. 48. Postquam vero Augustus Cæsar Pontificatum Maximum
 Imperio junxit, ejusque exemplum reliqui Imperatores secuti sunt,
 pontificalis hæc cognitio quoque ad Principes, qui sub Impera-
 toris

toris nomine rei Romanæ præfuerunt, simul transit. Joh. Andr. Bolius *de Pontif. maxim. Imp. Rom.* Unde non semel etiam a JCtis hæc duo conjunguntur, ut in *L. 8. ff. de Relig. & sumt. Fun. L. 50. §. 1. ff. de hered. pet.* Mornac. *ad L. 14. C. de Relig.* Postea Principes Præsidibus Provinciarum hanc potestatem delegarunt qui omnium Magistratum qui Romæ erant, vice fungebantur & ad eos post Principem cura pertinebat rerum omnium quæ in Provincia expediebantur. *L. 3. 4. 10. sqq. ff. de Offic. præsid.* Et hinc modo sine Augusti affatibus, modo sine decreto Pontificum aut Magistratum in Provinciis jussu ac permissione non transferri corpora defunctorum dicuntur. Guther *de Jure Man. P. 3. c. 23. P. 5. 6.*

NON PERPETVÆ SEPVLTVRÆ TRADITA CORPORA.) Sæpius ad tempus deponi solita apud Romanos fuisse mortuorum corpora, quoad justæ sepulturæ tradentur, tum hic, tum Pauli locus indicat in *L. 40. ff. de Relig.* Si quis eo animo corpus intulerit, quod cogitaret, inde alio postea transferre, magisque temporis gratia, deponere, quam quod ibi sepeliret mortuum & quasi æternæ sedi dare destinaverit, manebit locus profanus. Pertinet huc *L. 14. §. 4. d. t.* in qua inter alia id quoque ad sumtus funeris, refertur, si quid ad corpus custodiendum vel commendandum factum sit, ubi Ant. Faber in Rationalibus commendandum id est deponendum explicat, quoad justæ sepulturæ tradatur, cum commendare sit deponere, *L. 24. 26. ff. de positi*, quomodo & in Basilicis redditum, *non id magis dicitur ad id*; Et hanc interpretationem Cujacius quoque approbat *L. II. Obj. u. & 2. Obj. 17.* & tum illi, quæ pro commendandum commendandum, quod pollinctorum erat, legitur, de qua vid. Wisfemb. in *Not. Nonico-Philolog. ad Pass. Christi p. 3.* tum isti, quæ de laudationibus funebribus, de quibus Asia. *ad L. 12. §. 4. ff. de Relig. n. 72. sqq.* Jac. Guther. *de Jure Man. l. 1. cap. 25.* Kirchmann *de Funer. Rom. lib. 2. c. 8.* textum accipit, præfert, neque enim istis corpus seu cadaver mortui, sed vir jam ante defunctus commendatur: Sic in veteri quodam libello, dato Severo Imp. *Cum corpora eorum, fœtili sarcophago commendaverim &c.* & in testamento Gerontii, *Simplici sepulcro conditus vel potius commendatus*, legitur. *fac. L. 40. ff. eod. tit. add. Franzk. ad ff. tit. n. 21.*

PER

PER TERRITORIA OPPIDORVM.) Territoria oppidorum hic vias non urbanas & quæ per urbes stratae sunt, sed rusticas & quæ extra urbes sunt & de urbe ad urbem ducunt quidem, sed circa illas desinunt, significant. Quod etiam verba sequentia innuunt, quibus notatur factum eorum, qui sine permisso per ipsos vicos vel oppida corpus in itinere defuncti transvexerant. Non enim in urbes ferri licuisse funera alio transportanda ex Sotomano annotavit Kirchin. de Funer. Rom. *L. 3. cap. 25.* qui Amelii reliquias, cum Antiochiam deportarentur, per totam viam jussu Principis intra moenia civitatum receptas fuisse contra mores Romanorum scribit *L. 7. cap. 10.* Et inde non vulgare genus honoris delatum Augusto, Svetonius in vita ejus refert, cujus corpus decuriones municipiorum & coloniarum a Nola Bovillas usque deportarunt noctibus propter anni tempus cum inter diu in Basilica cujusque oppidi, vel in aedium sacrarum maxima deponeretur.

NULLAM POENAM MERVISSE EOS.) Loquitur de licita hic transportatione Jctus, quæ non salutatis his, quibus permittendi jus est fiebat, quam impunem quidem pronunciat, sed minus tamen bene factam Ant. Faber in Rational. *ad b. L. 3. §. 4.* legem hanc ad eas refert, quas Ulpian. in *Fragm. Tit. 1. §. quæ prohibet.* Imperfectas dicit, quæ vetabant quid fieri, at nulla deviantibus poena sanciebatur, dicente Macrob. in *Somn. Scip. cap. 17.* Unde Accursius, non esse novum ut impune quid fiat, quod nullo jure factum est fierique non debuit, notat ex *L. 12. ff. de Usufr. leg. Pertinet* huc *L. 14. §. 14. ff. de Relig.* ubi D. Marcus rescriptit, *eum heredem, qui prohibet funerari ab eo, quem testator elegit, non recte facere, poenam tamen in eum statutam non esse.* Nimirum sicut perjurii poena nulla Jure Civili statuta dicitur, *L. 2. C. de Jurejur. ordinaria* nempe, certa & definita, aut quæ legis Julæ Majestatis est, quam vindicetur extraordinem, alias infamix nota, alias dignitatis spoliatione, alias ictu fustium, Wissenb. *p. 1. ad ff. Disp. 13. 1b. 38. Anth. Mathæi de Crim. l. 47. tit. ult. Brunnem. ad d. l. 2. n. u. 199.* ita hic nullam poenam mereri dicitur sine permisso eorum, quibus permittendi jus est, per vicos & oppida funus ducens, sc. ordinariam, aut non incidere in poenam sepulcri violati.

C

Anth.

Anth. Matth. de Crimin. lib. 47. Tit. 6. n. 5. Frantzk. ad §. 9. J. d^o rer. divis. n. 7. sicut tamen ille injuriarum actione tenetur L. 8. pr. ff. de Relig. ita etiam contra faciens officio Magistratus extra ordinem puniri potest. vid. Alex. Trentac. Lib. 1. Resol. 1. n. fin. alias frustra transvectiones funerum sine permisso eorum, quibus permittendi jus est, fieri non debere, D. Marcus rescripsisset. Unde de Jure Fori hodierni, quo etiam invito Magistratu funera transferre non licet, vix ab extraordinaria pœna, immunem fore transgressorem DD. statuunt, vid. Casp. Klock. Tom. 1. Consl. X. n. 477. Hahn. ad Wefenbec. tit. ff. de Relig. n. 5. add. Elbert. Leonin. lib. 3. Emendat. cap. 10. n. 3.

POENA ETIAM POST MORTEM MANET.) Dura hæc Jcti videri poterat sententia, cum tamen mors, secundum Senecam ad Marc. c. 20. Servitutem invito Domino remittat, captivorum catenas levet, e carcere educat, quos eximere Imperium impotens vetuerat: & in Nov. 22. c. 20. pr. Mors omnia solvere tradatur, & in L. 6. ff. de Publ. Judic. Crimen & pœnam extinguere, & Commune Jctorum dictum sit, quod per mortem reus eximatur Foro Judicis & efficiatur de Foro Dei. Seb. Medices in Tract. Mors omnia solvit. P. 2. concl. 2. & 32. Enimvero ista de casibus loquuntur ordinariis, ut interim exceptionibus locum suum relinquunt, quibus efficiatur, ne dici possit, semper & indistincte mortem corpus a Jurisdictione eximere, unde apud Tacitum lib. 16. Annal. cap. 11. n. 5. legitur accusator post sepulturam decretumque, ut more majorum punirentur. add. L. 11. ad L. Jul. Majest. Carpz. Pract. Crimin. P. 3. q. 141. n. 5. Berlich. P. 4. concl. 5. n. 99. Qua de re infra plura fortassis in Cap. 4. dicemus.

CAPVT III.

DE
LICITA TRANSPORTATIONE
DEFVNCTORVM.

§. I.

Diximus in præcedente Capite, transportationem defunctorum aliam licitam esse, aliam illicitam, secundum quam distinctionem jus quod circa illam sive constitutum sive receptum mori-

moribus est, considerandum se nobis nunc sistit. Quanquam enim naturaliter loca omnia, publica maxime, quibusvis in noxie transeuntibus, quod in præcedentibus jam monuimus, sint libera, L. 2. §. 5. de aq. & aq. plu. arcend. L. 24. pr. ff. de damn. infecto. I. 2. §. 2. ff. no quid. in loc. publ. Dn. Parens Ahalv. Fritsch. Tr. de Regaliviar. public. Jur. Cap. 5. n. 3. seqq. At sicut plerumque fieri solet, ita & hic frequens libertatis abusus, principibus & cæteris, qui τὸ νόμιμον habent in Rep. ansam dedit, libertatem isthanc intra suos limites constringendi, ita, ut quod antea pro lubitu quis usurpare poterat, id hodie non nisi permittente superiore ad usus suos vocare ipsi sit integrum. Phil. Alb. Orth. de Jure Conducendi cap. 8. Ahalv. Fritsch. d. Tr. cap. 3. n. 1. seqq. Idem & in transportatione mortuorum de loco ad locum evenit, quæ si ita promiscue mansisset libera, supprimendis cædibus aliisque machinationibus, quas tamen non ignorari & debitis poenis coerceri Magistratus & boni publici interest, conagiosos etiam aliquando morbos in urbem aut provinciam invehendi facillime dari posset occasio; adeoque non nisi Principis aut ejus cui cura ista demandata est, consensu & permisso, transitus concedendus fuit, certæque præscriptæ Regulæ, ad quarum ductum aliis tanquam licita permitti debeat aliis ut illicita recte denegari possit, nisi pro ratione circumstantiarum in hac aliquando etiam dispensetur, de qua in sequenti capite quarto.

II. Et ergo illa nobis licita est transportatio, quam leges debito modo petitam permittunt. Ubi quidem ad duo attendendum nobis est, tum ad corpora secundum legum permissionem transportanda, tum ad modum & qua ratione eadem fieri debeat. Quanquam enim funerum transportationem, permiserint leges, non aliter tamen, quam salutatis his, quorum desuper cognitio est, integrum hoc esse voluerunt, ut scilicet illi, an de genere licitarum sit, quæ petitur translatio, decernere possint.

III. Quod ad prius, illos nimirum attinet, de quorum corporibus per alienas urbes aut territoria transportandis agitur, vel terræ adhuc commendanda, vel jam sepulturæ, non tamen perpetuæ tradita, aliorum transferenda sunt horum corpora, cujus

utriusque casus *L. 3. §. 4. ff. de Sepulc. violat.* aliaque leges superius in hac materia recitatae, mentionem faciunt.

IV. Illi vel peregre v. g. in itinere, bello, &c. vel in patria aut domicilio suo decesserunt: de his qui peregre & in itinere mortui in rescripto D. Marci sermo est, quod allegat Ulpianus in *d. L. 3. §. 4.* quando, qui corpus in itinere defuncti per vicos & oppida transvexerunt, nullam poenam meruisse dicuntur. Quod idem Titia ab heredibus in *L. 30. §. 2. de adim. leg.* petierat, ut sive in Provincia sive in via decessisset, sexaginta Lucio Titio darentur, ut is corpus ejus curaret in patriam & monumentum filiorum suorum reportari. Et de his quidem transportandis frequentior se offert occasio, quam illis, qui in patrio solo, aut ubi ordinarie degunt, decedunt, ubi tamen & aliquando contingit, ut & hi in patrium monumentum, vel locum quem vivi sibi destinaverunt, aut quo majores sui, conjux, liberi, aliive cognati sepulti, extra tamen patriam domiciliumque constitutum, condi exoptent istamque curam heredibus demandent.

V. Sicut enim apud Romanos, non singulis saltem personis, verum toti quoque familiae heredibusque sepulturae constituebantur, ita jure etiam Canonico moribusque hodiernis, ubi in locis, publica autoritate, a Magistratu Ecclesiastico & eo qui jus patronatus habet Carpov. Jurisprud. Consistor. *lib. 2. def. 387.* ad id destinatis, in coemiteriis nempe publicis, aut pro ratione personarum templis quoque & eorum aditu mortuorum corpora sepeliuntur, certis familiis quandoque & hereditaria sepulcra assignari solent. Carpov. *d. l. def. 391.* Unde inter sepulcra familiaria, quae quis sibi & familiae suae, & hereditaria, quae sibi quis heredibusque suis *L. 1. §. 6. pr. L. 10. ff. de Relig.* constituit, obiter hic observanda differentia: In illa omnes, tam testamentarii, quam legitimi heredes, non primi tantum, sed & posteriores *L. 6. ff. de Relig.* ex quacunque portione tales sint. imo licet ut indignis ablata fuerit hereditas *L. 33. ff. cod.* aut eandem vendiderint, *arg. L. 88. ff. de heredib. instit.* Sigism. Finckelth. de Jure Sepultur. *Concl. 6. lit. D.* aut fidei commissarii restituerint, *§. 3. ff. de fidei cohered. L. 42. §. 1. L. 55. §. 3. ad Sc. Trebell.* Finckelth. *d. l. concl. 17.* aut liberi sui aequae ac emancipati abstinuerint hereditate delata. *d. l. 6.* (quod

(quod secus est in extraneis, Finckelth. *d. l. concl. 6. lit. B.*) in familiaria, præter hætenus recensitos, reliqui etiam, de familia acquiris existentes inferuntur, licet heredes non sint, *L. 5. ff. L. 13. C. de Relig.* ut sunt exheredati, nisi a testatore specialiter prohibiti, *d. L. 6.* non cognati in specie sic dicti, & affines, nisi heredes instituti, *L. 8. C. d. t.* ibique Mornac. bene tamen gener & nurus per *L. ult. C. de V. s.*

VI. Facilis hinc decisio quæstionis est: *An testator per ultimam voluntatem heredi transportationem funeris sui inungere possit & an voluntas hæc jure subsistat, servarique debeat?* Nempe cum ex iis, quæ hætenus de familiaribus hereditariisque sepulcris dicta sunt, facile constat, quam æqua sit testatoris, tale quid postulantis voluntas nec legibus repugnet, etiam extra locum, quo mortuus quis est, sepeliri, desiderio testatoris, maxime si eo nomine legatum relictum, sub istius privationis pœna satisfaciendum heredi aut legatario est, cum & alias nihil sit, quod hominibus magis debeat, quam ut supremæ cujusque voluntatis, postquam aliud velle non potest, liber sit stylus, & licitum quod iterum non redit arbitrium, *L. 1. C. de SS. Eccles. Nov. 1. c. 1. §. 2. & ult.* Liberum enim etiam jure Canonico est cuivis, ut vivus possit eligere, ubi post mortem suam sepeliri velit, etiamsi in alterius parochiæ cœmeterio sepulchrum eligat. *c. 1. 3. 4. 10. X. de Sepult. Peretz. de Relig. & S. F. n. 8.* Guther. de Jure Man. *lib. 3. c. 23. p. 537.* modo non eligatur locus plane insolitus & honestati Christianæ minime conveniens, Dn. Ziegler ad Lancell. *Inst. Jur. Can. lib. 2. tit. 24. §. 2. p. 575.* quo casu impune non parebit heres, qui & alias turpi & denotivæ conditioni institutioni aut legato adscripæ, morem genere obstrictus haud est, & ineptas voluntates defunctorum circa sepulturas non valere Papinianus scripsit. *L. 13. §. 5. de Leg. 1. & Modestinus in L. 27. ff. de condit. instit.* laudandum magis quam accusandam heredem putat, qui reliquias testatoris non in mare, secundum ejus voluntatem abjecit, sed memoria humanæ conditionis sepulturæ tradidit: Et Paulus de Castro ad *d. L.* quando Ludovici Cortusii Jcti Patavini testamenti, in quo de Sepultura sua nuptialibus & nescio quibus aliis Indicis ceremoniis peragenda disposuerat, mentionem injicit, illud tanquam

hominis non sanæ mentis indubium vocat. Finckelthaus de Jure Sepult. *concl. 31.*

VII. Porro ipsa aliquando necessitas nulla hominis dispositione accedente transportationem mortuorum imperat. Si enim cum Ecclesia aliqua pactum de recipiendis certæ alicujus Parochiæ personis sit initum, de cujus validitate Finckelthausius *Diff. de Jure Sepult. concl. 12.* differit, aut prout passim, in pagis præsertim, introductum est, ut singuli pagi & communitates suas peculiare ædes sacras & juxta eas publica sepulcra & cœmeteria non habeant, sed inter has aliasque vel conventionem vel longo usu consuetudineque introductum sit, ut in alterius pagi templo conveniant omnes, ibi sacra audiant, adulti confiteantur peccata, absolvantur & Sacra Synaxi junctim intersint, recens nati sancto abluantur Baptismate, & defuncti in cœmeterio prope illud templum constituto, rite componantur, quos Parœcianos *Eingepfarrte*, appellare solemus, tum sane, cum annexa isti templo cœmeterioque communitas nihil quicquam horum separatim instituere aut accipere possit, destituta quippe templo apud se & juxta illud cœmeterio, in quibus res divinæ administrantur & defunctorum condantur cadavera, ut eo transportentur, ipsa necessitas dicitur. Dn. Joh. Phil. Slevogt, de Unione Eccles. *Diff. 3. Cap. 1. §. 10.*

IIIX. Feci superius & in bello occisorum mentionem: Sicut enim hostes sepultura privandi non sunt, partim humanitate, quam victor in barbarorum corporibus etiam exercere debet, partim utilitate publica, quæ in genere sepeliri mortuos jubet, id svadente, ita reposcentibus ad transportationem sepulturæ gratia neganda non videtur. Gerh. Feltmann de Cadav. *inspic. cap. 18. n. 3.* Finckelth. de Jure Sep. *concl. 14.* Unde receptum est, ut si durante obsidione milites ab utraque parte cæsi campum operiant, factis induciis per caduceatorem vel legatum, cujus vices hodierno more plerumque sustinere solent die Tambours & roummelschläger und Trompeter, ad transportationem & sepulturam interfectorum *Leichavena* ab hostibus poscantur, & ab illis, nisi graves ob causas (v. g. ob jus talionis aut si hac occasione tempus lucrari intendat hostis, quo fractas rursus erigere vires possit)

fit) non facile denegantur. Andr. Quenstedt de Jure Sepult. cap. 2. p. 25. An autem ob negatam sepulturam, bellum iuste suscipi possit, quod vult Grotius lib. 2. de J. B. & P. cap. 19. n. 5. asserere non ausim, per ea quæ ad istum locum annotavit Dn. Ziegler, p. 423. sequ. Tangit ritum istum Virgil. lib. XI. Æneid. v. 100. 199.

*Jamque Oratores adevant ex Urbe Latina
Velati ramis oleæ veniamque rogantes,
Corpora per campos ferro quæ cæsa jacebant,
Redderet & tumulo sineret succedere terra,
Nullum cum viclis certamen & æthere castis.*

IX. Parem fortunam merentur, qui in publico loco occisi reperiuntur, aut ruri inopino forsan casu intereunt. Antiquissimis quidem temporibus, cadaver humabatur, ubi erat inventum, & quidem Ebræi id ad decem recepta Joluæ referant, ut ex Jo. Seldeno lib. 6. de J. N. & G. ad discipl. Ebr. cap. 2. in fin. discimus, unde & hodieque cruces aliosque titulos iis locis ubi cadaver occisi hominis repertum passim in viis & locis publicis cernere licet, de quib. Feltmann. d. Tr. cap. 17. quin tamen & horum corpora si petantur, justis funeribus prosequenda, amicis cognatisque concedenda sint, dubium mihi non est, Finck. d. Dissert. Concl. 10. De eo tamen hic dubitatum fuit, si quis ruri inopino interitu moriatur, an in Ecclesia ruri constituta, an potius in sua parochiali sit sepeliendus; & deciditur in cap. 3. de Sepult. in 6. quod si absque periculo, (belli videlicet, pestis & simili) defunctus inde valeat exportari, eum non in templo ruri posito, sed in sua parochiali sepeliendum fore. Quæ autem Magistratus hic partes sint, paulo inferius dicetur.

X. De debitoribus in præcedente capite dixi, quod illi mortui jure hodierno sub pœna amissi crediti, quinquaginta librarum auri fisco inferendarum, similis summæ hæredibus restituenda, & sic hanc pendere non possint, corporali, itemque infamix a creditoribus suis arrestari non debeant, & consequenter sub isto prætextu transportationis ad sepulturam jus illis negandum non sit, L. 6. C. de sep. viol. Nov. 60. c. 1. & auth. item qui C. d. r. Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 48. th. 88. & Exerc. 15. th. 83. Carpz. Pa. Const. 30. Def. 22. ad eoque

eoque nec Clericis, quibus forte portio Canonica aut simile quid pro loco sepulturæ solvendum, sepulturam & translationem impedire fas est, per ea, quæ habet Speckhahn. *Cent. 1. quæst. 6. n. 1.* Quamquam autem ex practicis aliqui desuetudine juri scripto hic derogatum putent, de quib. vid. Feltn. de Cadav. insp. *cap. 36. n. 3.* & inde arresta mortuorum velint defendere, sibi tamen de illa nihil resciscere licuisse recte Mevius ait *Tr. de Arrestis cap. 8. n. 225. 199.* nisi ex injuriis actibus consuetudinem arguere velimus, quæ etiamsi foret, iniqua tamen & publico noxi adeoque non attentanda existimari debet. Vid. Peck. de Jure Sistend. *cap. 8. n. 23.* Matth. Coler. de Process. Execut. *P. 1. cap. 6. n. 17.* sed limitari hanc sanctionem eo in casu posse putant, quo funus in alieno loco, ut sæpe fit, aliquandiu deponitur pro certo locario, donec sepultura fiat, cumque tum cesset prædictæ sanctionis ratio, nil vetare, detinere cadaver, donec pensio solvatur Mev. de Arrest. *cap. 8.* Hahn. ad Wesenbec. *ff. de Relig. n. 8. in f.*

XI. Hactenus de corporibus sepeliendis, quatenus licite transferri possunt, dixisse sufficiat. Quod vero defunctos attinet alicui loco jam commendatos seu depositos, hos etiam licitæ transportationis objectum constituere superius, nixus autoritate Ulpiani *in L. 3. §. 4.* ejusque parte priore, asserui, ubi non perpetuæ sepulturæ tradita corpora transferri posse, Edicto Divi Severi contineri respondet. Sic Diocletianus & Maximianus *in L. 1. C. de Relig.* si nec dum perpetuæ sepulturæ traditum corpus est, translationem ejus facere non prohiberis, Aquilianæ referri-
 pserunt. Cum nempe variæ occurrere possint causæ, quo minus mortui corpus statim terræ mandari aut transportari ad sepulcrum, perpetuæ ejus quieti destinatum, possit, sed deponi in certo loco ad tempus aliquando soleat, inde postea, ubi commodum fuerit, offerendum, quod quando fit auctoritate propria, violati quidem sepulcri nomine auferens non tenetur, cum sepulcri religione locus ille nondum fuerit affectus, salutato tamen Magistratu, cui permittendi jus, fieri hoc debet, & tum licita est asportatio, *L. 8. §. 4. ff. de Relig.*

XII. Et tantum de corporibus transportandis, quorum ut licita

cita sit transportatio, modo & ratione legitima fiat, necesse est: Modus ille respicit partim terminum a quo, seu locum ex quo funus deducitur, partim per quem, partim ad quem transfertur. Circa illum tum ad loci Magistratum sive superiorum, tum deductionem ipsam respiciendum est.

XIII. Ut ergo licite transferri possit funus, ab eo cui permit-
tendi jus est, licentia impetrari debet *L. 3. §. 4 ff. de Sep. violat.* Publica enim funeris causa est, *L. 43. ff. de Relig.* & ipsa mortuorum cadavera religiosa reputantur, quæ a privatis sine cædis aut alterius improbæ machinationis suspicione attingi privato ausu & duci non debent, accedit, quod sicut cavendum est ei, cui boni publici cura incumbit, ne forte contagia invehantur simul & Reipublicæ cladem pestesque inferant, ita evenire hoc facile posset, si libera transportatio cujusvis relinqueretur arbitrio. Vide Elbert. Leonin. *Lib. 3. Emendat. cap. 10. n. 3.* Hæc cura, sicut, ad Principes Romanos, in quos cum summo Imperio Pontificalia quoque jura translata erant, olim spectabat, ut supra in Cap. II. ex *L. 8. ff. de Relig.* aliisque ostensum, a quibus Provinciarum præsidibus, aliisque magistratibus demandatum istud munus postea est, ut circa sepulturas mortuorum & translationes quid publico expediat & ne quid Resp. damni inde pateretur, prospicerent, ita hodie sepulturæ ordinandæ jus & potestas ad Principes nostros vi Juris Episcopalis Carpz. *l. 1. def. Eccles. 10.* pertinet, qui id per Consistoria, ut alias res Ecclesiasticas, expediunt, & suo modo Magistratum etiã secularem ordinarium, præsertim si jus Patronatus habeat, quorum hic, quod ad ipsam sepulturam & ad hanc spectantem transportationem attinet, illud, si quid forte de ceremoniis aut loco & jure sepulturæ disponendum, ordinat, unde & sepulturæ jura inter ea, quæ fori mixti sunt, referuntur. Carpz. *P. c. JPr. Consist. Ref. 380. & 378. n. 6. seqq.* Finckelt. de Jure Sepult. *Concl. 3.* Schilter Inst. Jur. Can. *lib. 2. tit. 14. §. 1. & 5.* Atque adeo cum illis transeundum non esse puto, qui nullas hic Principis aut Magistratus partes esse statuunt, sed transportationem mortuorum, quos alias licite efferri fas est, non salutatis superioribus impune suscipi posse ajunt, contra expressam legum dispositionem & fori receptum usum,
D
innixi

innixi autoritate Cujacii ad *lib. 1. Pauli recept. sentent. cap. 21. & Franzki, ad §. 9. J. de R. D. n. 7.* neque enim hoc sibi vult *L. 3. §. 4. ff. de Sepul. viol.* ut supra Cap. II. dixi, quæ sine permisso Magistratus tale quid suscipi vetat nec impunem neglectam Magistratus autoritatem vult, sed a poena sepulcri violati transgressorem saltem liberat. Unde hodieque receptum moribus est, ut invito magistratu civili funera transferre non liceat, & Hahn in not. ad Wesenb. tit. de Relig. n. 5. observat quod si pater in locum habitationis ducere velit funus filii sui aut cognati in alieno territorio morui, illud libere facere nequeat, nisi indicet Magistratui ejus loci & veniam impetret transportationis: quod videtur, subjicit fundamentum habere in *L. 3. §. 4. de Sep. viol. ubi dicitur, quod transferens sine denunciatione penam quidem non incurrat, (scilicet in violatores sepulcrorum statutam) possit autem transportatio prohiberi.* Sed istas: Sic nullum discrimen fore inter funera lege transportati licita & illicita, cum & hæc Magistratu aliquando permittente transportari possint, ut in sequenti capite dicitur. Respondeo enim, hanc posse magistratum licite denegare, non æque illam, quam omnibus modis promovere & ne detineantur aut vexarentur, neve prohiberentur, quo minus via publica transferantur, ejus officium est. *L. 38. ff. de Rel.*

XIV. De occiso, aut quando corpus evanite repertum, de quo suspicio esse potest, an veneno aut alia aliqua ratione violenta et medio sublatum sit, quod ante deductionem Magistratui denunciandum veniaque discessus impetranda, minor dubitandi est ratio? Quandoquidem cum inquirere in crimen officio ejus & potestati, quæ ipsi, ut in facinorosos animadvertat, data est, incumbat, arg. *L. 13. ff. de Offic. Praef. L. 1. §. item illud. ff. ad Scit. Silan.* ante omnia de corpore delicti, quod vocant, certum ipsum esse oportet, de quo cum non nisi inspecto prius secundam Nemesis Carolinae *Articul. 147. 149.* præscriptum, adhibitis hanc in rem Medicis aut in arte sua peritis Chirurgis vulnere & de lethaliitate ejus facta renunciatione constare non possit, *Carpz. P. 1. Praef. Crimin. q. 26.* qui ante sectionem non impetrata venia tale cadaver auferit, non tantum contra hæcenus memoratarum legum dispositionem peccat, sed jurisdictionis turbatæ etiam notam

notam incurrit, eum primus Jurisdictionis Criminalis actus ere-
ctio sive sublatio cadaveris reputetur, Jodoc. Damhoud. in *Pract.*
Crimin. c. 75. Carpz. l. 2. Jpr. Eccles. def. 375. n. ul. Feltmann. de Ca-
dav. inspic. cap. 20.

XV. Cæterum quam Besoldus in Thesauro *Pract. verb:*
Durchführung der Verstorbenen x. hic addit observationem, ut si
in loco Pontificio Evangelicus moriatur aut occidatur, moris
esse, ut aliter cadaver defuncti deduci non permittatur, nisi solu-
to nescio quo pretio & datis literis reversalibus sive a consangui-
neis defuncti, sive a Magistratu domicilii, approbanda mihi
non videtur, siquidem deductio funeris in se considerata, actus
jurisdictionalis non est, ex quo quis aliquam hujus immunitio-
nem aut detractionem metuere necesse habeat, neque disparitas
religionis aliquid ad rem facere potest, præsertim cum *Instrumen-*
to Pacis Osuabr. art. 5. §. 12 utriusque Religionis loci hætenus in
pari jure constituti æquali justitia protectioneque toti, speciatim
quoad jus & honorem sepulturæ & ne quid pro exhibitione fune-
ris a superstitionibus exigatur. *Job. Schilter. in Prax. Jur. Rom. in For.*
Germ. Exerc. 21. th. 31. add. Guil. Ignat. Schütz in Manuali Pacifi-
co, quæst. 17. ad instrum. pac. art. 5. §. II. vers. libera & vers. pla-
cuit porro.

XVI. Circa deductionem ipsam ritus & ceremoniæ solennes,
in elatione aliorum funerum receptæ, ut adhibeantur, nec o-
pus est, nec semper usu servatum. Olim noctis tempore trans-
portabantur funera, ubi circa primam corporis motionem sacrifi-
cia solennia reddebantur. *Cujac. lib. 21. Obs. 13.* cum interdum quæ
inibi sepeliebantur efferrentur, *Paul. 1. sent. 21.* Hodie quando fu-
nera alio deducuntur, modo ceremoniæ certæ adhibentur, præ-
euntibus pueris hymnos concinentibus & loci pastoribus, se-
quentibus amicis, cognatis & exequiatoribus aliis, modo illis ne-
glectis exportantur, quo tamen casu, ut Ecclesiæ Scholarumque
Ministris, imo & pueris, qui pauperiores plerumque esse solent, ali-
isque piis causis quæ ex deductionibus funerum emolumentum ali-
quid capiunt, munera solita exhibeantur, æquum esse existimo,
ne commodo, quod non concessa transportatione ex receptis fu-
nerum ceremoniis, latari erant, defraudentur, præsertim cum

honoraria ista, seu ut vocare solent accidentalialia clericis in vicem & augmentum salarii, quod in plerisque locis exiguum & rarialia redditus esse solent tum obſervantia, tum lege publica, concessa ſint. Vid. *Ord. Elect. Sax. Eccles. art. gen. 26. S. von Begräbnissen. Carpzov. lib. 1. Jpr. Conſist. Def. 12.* Unde Gerh. Feltmann. Tr. de Cadav. inspiciendo *cap. 37. n. 3.* refert, permiffa cognatis & hereditibus, mortuum in alium locum transferendi potestate, ne pauperes loci inde defraudentur, quibus ab iis, qui funus secuti fuissent, elemosyna obvenisset, Groeningæ constitutum, ut is qui mortuum alibi humare aut noctu sepelire vult, centum thaleros Hollandicos vel aliud quid ad pauperes alendos, usumque pium dare debeat *arg. c. 3. X. de Sepult.* Amstelodami vero tantum, duos thaleros imperiales solvat ex S^Cto facto 1. Febr. 1667. Et hoc non tantum in perpetuis parochianis seu iis, qui domicilium in parochia ex qua transportandi sunt, fixerunt, asserendum videtur, sed his etiam, qui ad tempus aliquod certæ alicui parocciæ se addixerunt, quos temporarios parocciarum appellant, quales v. g. studiosi sunt, in Academia studiorum gratia commorantes, hi enim cum sacrorum quoque in loco, ubi degunt, sint participes, & sacerdotum ministerio ibi fruuntur, æquum est, ut, quando contigerit ibi eos fato suo fungi, ab amicis aut cognatis transportationem postulancibus solita ista accidentalialia solvantur.

XVII. Locus per quem defunctus deduci debet, regulariter debet esse publicus, cum clam ob allegatas in præcedentibus causas permitti transportatio non debeat, unde viarum publicarum, territorii oppidorum *L. 38. ff. de Relig. L. 3. §. 4. ff. de sep. violat.* mentionem faciunt: Hic quaeritur: *Si transportantes funus, propter inundationem, hostilitatem aliamve justam causam via publica uti haud possint, an vicinos per agros aut fundos ipsis iter facere sit integrum?* Licere id cum Ant. Perezio ad tit. *C. de Relig. Et sunt. sum. n. 4. §. 5.* putamus, tum ob necessitatem quæ legem non habet, tum utilitatem publicam, ne si subsistendum interea cum funere esset in transportando eo occupatis, putridis & noxiis exhalationibus aër infestetur inficiaturve, tum *arg. L. 12. pr. ff. d. t. ubi Ulpianus respondit: Si nulla via sit ad sepulcrum, iter quod non debetur, vicinus*

pra.

prestare cogitur, & si a vicino id prohibeatur, Imperator Antonius cum patre rescriptis, iter ad sepulcrum peti precario & concedi solere, ut quoties non debetur, impetretur ab eo, qui fundum adjunctum habet. Nec tamen hoc rescriptum, quod impetrandi dat facultatem, etiam civilem actionem inducit, sed extra ordinem vicinum interpellare permittit, quem Praeses compellere debet, ut justo pretio iter praestet: ita tamen ut de opportunitate loci prospiciat, ne vicinus magnum patiatur detrimentum, ad quem text. vid. Jac. Guther. de Jure Man. lib. 3. cap. 12. quod si sine damno vicini transiri possit, nil esse pro concessione viae solvendum Perezio a contrario sensu colligit, praesertim cum quis teneatur permittere fieri illud quod sibi non nocet & alteri prodest L. 2. §. 5. ff. de aqu. & aqu. plu. arc.

XII. An vero & hic licentia Magistratus illius loci per quem defunctus portatur, opus sit? disquiri inter Doctores video, quibusdam necessariam esse statuentibus, vid. Bechmann. in comment. ad ff. tit. de Mort. inf. n. 17. Casp. Klock. Tom. 1. Consil. X n. 477. aliis nudam tantum denunciationem requirentibus, Belsold. ibid. pract. verb. Durchführung der Verstorbenen, Franc. Marci Part. 2. Decis. Delphin. 1084. n. 9. seqq. Brunnem. ad L. 3. ff. de Sepulc. viol. n. 3. Petr. Greg. Tholosanus lib. 2. Synt. Jur. univ. Tit. 14. n. 1. Posteriori sententiae merito subscribo, per text. L. 3. §. 4. ff. de sep. viol. l. 8. ff. de Relig. maxime cum nemo impediendus sit, via Publica uti & propter publicam utilitatem sepultura magis sit promovenda, quam impedienda. L. 43. d. t. Koppen. decis. 28. n. 25. Gars. de Expens. cap. 8. n. 18. 25. seqq. Phil. Albr. Otth. de Jure Conducendi cap. 4. in f. p. 164. Unde nec hic reverfalibus literis opus esse, nec jure eas postulare Magistratum posse, existimo, cum nec actus jurisdictionalis sit, ut est in casu maleficii, quando captivus ducitur, Schilt. Ex. 21. ib. 31. quam tamen ipsam deductionem in censum aduum jurisdictionalium non referendam esse, laudatus modo Orthius d. Tr. cap. 8. p. 268. seq. statuit: cum jurisdictione in Jure capiendi & de crimine cognoscendi ac statuendi, statutumque exequendi consistat, quod alter ducendo saltem suum captivum per alterius territorium nequaquam affecerit, unde tandem requisitionem salvi conductus & exhibitionem reverfalium, quas vocant, non necessitatis sed urbanitatis esse

esse concludit, cujus limites transfiliat, qui inscio domino alterius terram jurisdictione munitam transire audeat nec indicet, qua intentione id fiat, & ne præjudicium attrahere velit illi, quod ubi captivi deprehensio facta, forte ignorans, metuere poterat. Unde hoc ipso in casu Sereniss. Elect. Sax. in *Resolut. grav. Prov. Tu. von Justitien Sachsen* §. 44. solam denunciationem deductionis sufficere constituit.

XIX. Hanc in funeris deductione qui negligit, sicut per ea, quæ hæcenus diximus peccare & cædis atque improbæ machinationis suspicione se onerare Elbert. Leonin. *lib. 3. Emend. cap. 10.* asserit, nec sine doli præsumptione esse tradit Menoch. *lib. 5. Præsumpt. 3. n. 107.* ita si legitime denunciatur, liber a Magistratu ipsi transitus cum funere absque legitima causa denegandus non est, qui & aliquando, ut libere possit duci cadaver, apparitorem addit, qui ab injuria tueatur & ne listatur, curet. *L. 38. ff. de Relig.* Ex quo tamen non approbandum illorum factum, qui dum in terris peregrinis aut barbaris etiam versantur, quando suorum ibi defunctorum transportatio denegatur aut metus saltem reculationis subest, sub prætextu & professione mercium, quibus involvunt & compingunt cadaver, per loca illa deducunt, cujus rei exemplum relatum vide ap. Petrum della Valle *Reißebeschreib. P. 3. Epist. 16. p. 161.* quod & sub certa cautione approbare videtur Gerh. Feltmann. *de Cadav. inspic. cap. 39. n. 9. 10.* ubi exemplum refert, cujusdam e Germania inferiore plumbo arctissime compacti in Angliam deportati. Neque enim injuria, si quam Magistratus per denegationem liberi transitus cum funere infert, a fraude transeuntem, quam hac ratione committit, excusabit, neque tanta transportationis hic subest necessitas, cum humani ibi potuerit corpus, & forte subesse possunt causæ per tam longinquum iter denegata transportationis. Aliud de celebratis in Medicina mumiiis, quæ ex Africa etiamnum hodie in has oras vehuntur, de quib. vid. Schröter. in *Pharmacop. lib. 5. C. de Animal. p. 833.* F. F. de Troilo in *der Orientalischen Reißebeschreibung, Lib. 3. p. 309.* Petr. della Valle *Reißebeschreibung P. 2. Epist. 2. 104.* sequi dicendum, quæ, cum in commercio hodie sint cadavera torrida, & ut ferunt, per tot centum annos exsiccata, usumque in
Medi-

Medicina non exiguum præsent, febricitantibus præsertim, cum bezoardico minerali aliisque præscripta multis feliciter referantur, quin tuto & licite cum aliis mercibus transportari possint, minime dubito cum non cadaverum amplius humanorum sed aliarum rerum in commercio existentium sorte fruantur.

XX. Sed & ille casus in disceptationem venit. Fecimus nimirum §. VII. parocianorum mentionem, qui ut templi in loco alio siti utuntur sacris, ita communi etiam cum illa communitate gaudent cœmeterio, hic si diversæ Jurisdictionis pagi sint, aut oppida ita connexa, numne, quando parociani funus ex unius, ut loquuntur, jurisdictione, in cœmetrium alterius jurisdictionis deducendum est, magistratui istius loci funeris deductio indicenda, veniaque impetranda erit? Regulariter id quidem negandum videtur, nec opus esse ut singulis vicibus denunciatur & impetretur venia existimo, tum enim permittitur in unione, ut parocianis sub alieno magistratu civili degentibus commune cœmeterium præbeatur, deductio etiam funeris concessione quadam generali, qua dato aliquo jure, omnia quoque ea data intelliguntur, sine quibus uti eo non possumus *arg. L. 2. ff. de Jurisd. L. 2. ff. communi. prædator.* tacite indulta creditur, & hac ratione civilis Magistratus in quamcunque deductionem impofterum faciendam consensisse. Quod si tamen contrarium alicubi forte observari deprehendatur prohibitaque ductionis, usque dum speciatim eam indulerit Magistratus, extant exempla, mos & ibi receptus observandus venit, præsumtio enim concessionis tacite contraria probatione eliditur. Exigere namque a ducturis, ut denuncient prius transvectionem, omnino a sepeliendi jure se junctum & civilis jurisdictionis tantum proprium est, cui præjudicare magistratus Ecclesiasticus, qui in hanc juris sepeliendi communionem & societatem consensit, nequit. Licet enim Principis nomine admittat unionem quoad sacra ac cum ea cœmeterii usum, non tamen sibi plus permittit, quam accepit a Principe qui & ipse ut juri alii quaesito, ita nec huic passim introducto circa funerum deductionem derogasse creditur: plurimum autem refert, ne quavis defunctorum transferantur cadavera, quæ etiamnum quantumvis generatim concessum

cessum coemeterium, arcendi potestas est, ubi publicæ rei grave inde periculum metuendum venit. conf. Slevogt. de Unione Ecles. *Diss.* 3. c. 1. S. 10.

XXI. Cæterum & illud inter Doctores controversum est, an pro transportatione speciatim Magistratui, per cujus territorium transfertur mortuus, satisfaciendum & pensione aliqua transitus emendus sit? Olias fuisse, qui vectigal pro corporibus translatis exigent, colligere inter alia ex proverbio isto quodammodo licet: καὶ ἀπὸ νεκρῶν Φόρος, quod legitur apud Aristot. *lib.* 3. *Rhet.* Quanquam & de iis intelligi possit, qui mortuos vendebant, quod Achillem, fecisse notat Virgil. 1. *Aeneid.* v. 488.

Exanimamque auro corpus vendebat Achillis.

Inde νεκροπωλεὺς a Lycrophronte appellatur, i. e. mortuorum venditor. Et Cicero Verri hoc crimen objicit *Orat.* VII. quod cum in Sicilia multos occidisset, cadavera non nisi accepto precio patribus & cognatis ad sepulturam redderet: quod & de Commodo Antonii fratre narrat Lampridius. Potissimum autem allegatur *L.* 37. *pr. ff. de Relig.* ubi Jctus Macer, vel secundum non nulla exemplaria, Marcianus, inter funeris sumtus pertinere ait, & si qua vectigalia sunt. Pro quibus Elbert. Leoninus *lib.* 3. *Emend.* c. 10. fultus libri Norici & quarundam editionum vulgarium fide, *vestiaria* legit, id est vestitus sive vestimenta, vestiendi tegendique ac ornandi defuncti causa comparata. *L.* 4. 6. 12. *ff. de Alim. & cib. leg.* Cujacius tamen, qui alias haud raro textibus vim inferre non veretur, nihil hic mutandum existimat. *Lib.* 5. *Obs. ult.* quem sequitur Godofred. *in not. margin. ad de L. 14. lit. Q.* & intelligere Jctum putat vectigalia, quæ in itinere præstatur, dum corpus ex uno loco in alium transfertur, proque stabilienda ista lectione, tum Pandeclarum Florentinarum lectionem, tum græcam Basilicæ versionem allegat, καὶ τὸ πᾶν legentem, quos ipsos libros Basilicæ & ad emendandum & ad illustrandum, & interpretandum jus civile plurimum valere, ipse fateretur Leoninus, additque credendum esse, illos ex optimis exemplaribus LL. Romanorum in Græcum sermonem translatos, & ex collatione eorum, multas maculas elui, & varios errores tolli posse, qui ex diuturnitate temporis in libros, quibus nunc utimur, irrepserunt.

ferunt. Quicquid ejus sit, fequentibus temporibus aliud placuit, & in constitutione, quæ est *L. ult. C. de Rel.* quamque Cujacius II. *Observ. 21.* primus ex libris Basilicorū restituit interdictum est, ne ullo quopiam in loco vestigial ab ulla aliqua persona pro corporibus ex uno loco in alium translatis præstetur. Pro quo non parum facit, quod generaliter in *L. 38. de Relig.* sancitum est, ne corpora aut ossa mortuorum detinerentur aut vexarentur, neve prohiberentur, quo minus via publica transferrentur. Phil. Albr. Orth. de Jure conduc. *cap. 4. p. 164. & cap. 5. p. 172. 173.* Nilominus tamen & si longo usu & consuetudine tali quid introductum sit, pro transitu modicum quid exigi posse non nulli adstruunt, & Georg. Mundius a Rodach de Muner. & honor. *cap. 3. n. 196.* ejus mentionem facit, dicitque ait den Todten Zoll; & Joh. Phil. Slevogt. de Unione Eccles. *Diff. 3. cap. 1. §. 10. p. 137.* mentionem facit consuetudinis, qua transvectionis nomine pretii quid exsolvatur magistratui & levi pensione transitus ematur. Sic in Italia solvi hac tempestate vestigial pro cadavere, quod per alios fines deportatur, ex fastis hebdomatalibus annotat Feltmann de cadav. *inspic. cap. 39. n. 11.*

XXII. Hinc etiam queritur, num pastoribus & Parochis, sive pagorum sive vicorum, per quos ad locum sepultura mortuus ducitur, illud sistere permissum sit, donec munusculum aliquod datum fuerit? Sane Cyprian. Regnerus ab Oosterga in *Censura Belgica ad ff. L. 3. de Sep. viol.* refert, in Hollanda cuilibet territorio vel templo in quolibet vico exstructo, per quem cadaver transfertur, deberi sua jura, vulgo *Serechtigkeiten*, quæ autem sint illa jura non refert. Ego equidem de jure nil illis deberi existimo, cessat enim hic ratio funeralium, quæ solum domicilium laboresque Pastorum propriorum & administrationem Sacramentorum respicit, de qua Doctores *ad cap. 1. X. de Sepult.* & quamvis olim frequenter Parochis ex heredum liberalitate quid obvenerit ea lege, ut dum prætervehebatur funus, illi sacra facerent & pro mortuis ex more Pontificiæ Religionis orarent, ut testatur Pekius de *Jure sistendi cap. 5. n. 28.* more tamen hoc sublato, cum voluntate mera hoc fuerit factum, ad necessitatem aut jus trahi non debuit. Ventilam aliquando in supremo Belgii Hispanici juris tribunali

E
hanc

hanc controversiam Paulus Christinæus *Vol. 5. Deciff. 219. n. 26.* refert, cum vidua cujusdam Consilarii Parlamenti Mechliniæ, mariti corpus Mechlinia Gandavum ad locum sepelitionis deferri curaret, ipsamque ab hoc onere liberam pronunciatam fuisse, cum quod ad ista attinet, locus ad quem tenditur, non per quem quis transit aut casu in eo est, respiciatur. Hinc in locis Germaniæ inferioris, in quibus cultus Pontificius viget, sæpe hætenus laudatus Feltmā *d. tr. cap. 38. in. f.* refert receptum esse, ut ad conspectum cadaveris, quod per eum locum ducitur, passet campanam ædituus, cui ideo sexta decima pars thaleri Imperialis & in usum templi cereus ejusve pretium vel a volentibus eumque cultum professis. Plane si vel pacto vel consuetudine receptum sit, ut certæ solennitates, circa deductionem mortuorum, præsertim honoratorum, per loca aliqua de suis sedibus ad sepulcra hereditaria deducendorum observentur, si v. c. pulsu campanarum, comitatu Parochorum, tyronum hymnos cationesque funebres concinentium, similibusque defunctus honoretur, putarem, quod alias occasione funeris solvi solet, illis non invidendum esse.

XXIII. Quod denique terminum ad quem, seu locum, in quem transportandum funus est, attinet, cum boni publici interfit, ne quævis promiscue funera alicubi inferantur, & aliquando contingere possit, ut propter contagiolos morbos aliasque justas causas Domino jurisdictionali arcendi jus sit, & hic quoque denunciatio magistratui loci, ut fiat, necesse est: quod tamen a parœcians aliunde mortuum in commune coemiterium transportantibus, nisi consuetudine, de qua præc. §. XX. aliud introductum, ita rigorose forte, nisi circumstantiæ temporis, defunctorum, & similis aliud syadeant, non exigendum, ob generalem eo transferendi concessionem tum temporis factam, cum Ecclesia hæc cum ista parœchia uniretur. Id unicum hic addendum est, cum olim inter parœcianos ejusmodi & pastorem Ecclesiæ, pro exiguo honorario, quod sæpe in pagis pro comitatu funeris constitutum est, illum a loco, unde effertur defunctus, ad coemiterium usque denegantibus, non raro orientur controversiæ, constitutum in Ordinat. Eccles. Elect. Sax. est, non obliga-

obligatum esse pastorem ultra tertiam domum abviam ire funus ducentibus, nisi specialiter inter eos aliter fuerit conventum, & lautius eo nomine honorarium oblatum. artic. general. 15. *in fin. verb.* Wenn aus denen eingepfarrten Dörffern Leichen gebracht, wie ferne der Pfarrer denenselben entgegen gehen soll. *add. Decret. Synodal. §. 44.*

CAPVT IV.

DE

ILLICITA TRANSPORTATIONE
DEFVNCTORVM.

§. I.

Illicita transportatio est quam leges prohibent. Idque regulariter, nam certis ex causis & circumstantiis potest etiam fieri, ut permittatur translatio, quæ ordinarie erat prohibita, quæ ipsa tamen limitatio & exceptio, non tollit regulam, sed eam potius confirmat in casibus non exceptis, *arg. L. 1. ff. de R. J.*

II. Ad hanc primo loco eam refero, quando corpora perpetuæ sepulturæ tradita aliorum transportanda effodiuntur, id quod sub pœna sepulcri violati prohibitum. Unde Constantinus Imperator in *L. 4. C. de Sep. viol.* sepulcra domos appellat mortuorum, ita, ut sicut domus tutissimum cuique præstat refugium, & inde in jus tracto vis facta olim videbatur, *L. 18. L. 21. ff. de in jus voc. L. 103. ff. de R. J.* Ita multo magis honestatis Regulæ conforme creditum, ex sepulcro tanquam domo sua & dormitorio quem extrahere, quod & Divi fratres Edicto suo admone-runt, ne iustæ sepulturæ traditum, i. e. terra conditum corpus inquietetur, *L. 39. ff. de Relig.* videtur autem terra conditum, inquit ibi Marcianus, & si in arcula conditum hoc animo sit ut non alibi transferatur. Unde nonnullis monumentis inscripta leguntur verba: PERPETVÆ SECVRITATI. vid. Marc. Welfer *in Inscript. August.* & Paulus Jctus in *L. 40. ff. eod.* æternam sedem vocat huiusmodi sepulcra, & in quibusdam vetustis lapidibus DOMVS ÆTERNA dicitur, Radulph. Forner *lib. 3. rer. quot. cap. 6.* Atque hinc seditio olim narratur orta, quod Macedonius Arrianus in vita magna parte populi propria auctoritate arcam

in qua continebatur ossa in Constantini Magni, de domo in qua erat, in Ecclesiam transtulerat, quam rem indigne etiam tulit Constantinus Imperator, tamen ipse quoque esset Arrianus, tum quod in ea seditione multi occubuerant, tum quia Macedonius corpus ejus absque ipsius consilio transferre ausus fuerat. Socrates *lib. 5. Hist. Tripart. cap. 32.* P. Gregor. Tholos. *in Synt. Jur. univers. lib. 2. cap. 14. n. 2.* Summo e contrario præconio digna est Caroli V. religiosa pietas, qui anno 1547, in bello Sinalcaldio Wittebergam ingressus Antonii Episcopi Atrebatensis postulato, ad exemplum Martini Bucerii, Pauli Fagii, Joh. Wicklesi, B. Lutheri corpus effodi & comburi petentis annuere recusavit. Xenoc. *in vita Caroli V. Wolff. cent. 16. Memorabil. lect. p. 666.* vid. Quenstedt *de Sepult. vet. p. 64.* Patet hic quid de eo casu sentiendum, quod testator testamento præcipit, ut hæres cadaver ejus post annum elapsum in aliud sepulcrum transferri curaret, idque nisi fecerit, hereditate careret; & quanquam huic dispositioni parendum esse ab herede, statuatur Erasmo. Ungebaur *ad Decret. tit. de Sepult. n. 1.* & Didac. Spin. a Caceres *in Spec. test. gloss. 2. n. 8. seqq.* levitatis tamen id gerere speciatim atque hinc ut bonis moribus adversum minime probandum affirmat Dn. Ziegler *ad Lancell. Tit. de Sepulc. §. 2.*

III. Quod si vis fluminis, metus ruinæ, aliave justa causa suboriatur, ob quam tolli e loco cadaver in alium locum transportari æquum visum fuerit, existimatione Rectoris Provinciæ, transferri posse rescripsit Antonius *in L. 1. C. de Relig.* cum quo convenit. *L. 12. C. eod.* nemo humatum corpus ad alium locum sine assensu Principis transferat. Nam quod in urbe & Italia ipsi concedebant Principes, in Provinciis committebant iis, quos ad eas regendas miserant. Talis autem justa effossionis causa non est si in alieno territorio occisum aut in aquis suffocatum quis in proprio suo territorio sepeliverit. Licet enim illius jurisdictio læta videatur & eo nomine ab hoc illi satisfieri debeat, datis literis reversalibus, vel ratione alia, ea propter tamen sepulchri religio non violanda & mortuus effodiendus, nisi forte corporis delicti indagandi gratia, inspicere vulnus debeat, & circumstantia temporis, qualitasque cadaveris eruendi hoc patiat. Felin. *in cap. 9. X. de Judeis n. 1. Berlich. P. V. Concl. 47. n. 44.*

IV.

IV. In Concilio Toletano IV. c. 45. exhumatio vel sepulchri saltem apertura fieri vetatur sine licentia Episcopi vel Judicis Ecclesiastici, concedi autem tribus potissimum casibus Bertrachin in *Repertor. voc. Sepultura.* annotavit: Si sepultus usurarius manifestus, vel excommunicatus, vel interdictus nominatim, sed & super impositus sepulcro alieno. *Concil. Matisc. II. c. 17. Antistod. c. 15.* atque adeo hodiernum translationes sepulcorum corporum sine autoritate publica Consistoriorum fieri non posse, docet Carpz. *lib. 2. Ipr. Eccl'es. Def. 386. n. 8. 9.* quanquam Magistratus Politici autoritatem hic penitus exclusam nolim, cui ut de Sepulchris certo modo statuere integrum esse, superiori capite diximus, ita nec hic quando de effodiendo & transferendo cadaveris sermo est, excludendus erit maxime si eximatur ob causam ad altam Jurisdictionem pertinentem, atque hinc cadaver hominis occisi in cœmiterio repertum, imo jam sepultum tolli aut effodi autoritate ejus debere, qui habet merum Imperium, irrequisito Superintendentis consensu, posse, adducto præjudicio asserit Dn. Ziegler. in *Superint. c. 16. §. 25. 26.*

V. Ad illicitam etiam transportationem refere deportatorum & relegatorum, qui durante hac pœna mortui, in locum interdictum vehi, ibique in sepulcrum familiare inferri prohibentur. Est enim in illa in jure recepta Regula, ubi quis vivus non potest manere, ibi nec mortuus sepelire, Bartol. in *L. 2. ff. de Cadav. punit.* Covarr. *lib. 2. Res. 10. n. 11.* Peregrin. de *Jure Fisci lib. 4. t. 5. n. 5.* Vasq. *Contr. Illust. P. 1. l. 3. c. 36. n. 8. 10.* At vero in loco unde quis religatus; manere non potuit, ergo nec mortuus in consulto Principe aut Magistratu transferri potest, quo pertinet *L. 4. ff. de Pen. & textus expressus in L. 2. ff. de Cadav. punit.* Si quis in insulam deportatus vel relegatus fuerit, pœna etiam post mortem manet nec licet eum inde transferre alieni & sepelire inconsulto Principe, ut sapissime Severus & Antonius rescriperunt. Nam sicut comeatum & remeatum, nemo potest dare exuli, nisi is, qui in Insulam deportavit, aut alio exire jussit reum, ita nec post mortem exulis corpus restitui, nisi ejus consensu, terræ, qua exire jussus est, potest *d. L. 4. Heig. p. 2. quæst. 57. n. 31.* Gomez. *Tit. 3. Resol. 4. n. 8.* Quod de relegatis dictum, idem de confirmatis etiam statuendum

existimo, hoc est, iis qui propter delictum ad certum locum hac lege missi sunt, ut vel in perpetuum vel ad tempus eum non egrediantur; hos si contingat ibidem mori, inibi etiam sepeliendi sunt, nec transportatio horum corporum in sepulcrum familiare aut hereditarium permittitur, nisi forte confirmatio ad domum propriam tantum sit restricta, de quo casu *L. 9. ff. de Interd. & re- legat.* loquitur, is enim tunc vel in publico loci cœmiterio vel sepulcro, quod ibi habet, proprio, sepeliri potest. *Giurba Consil. 32. n. 4. Do. Stryk. Disp. de Confirmat. cap. 6. th. 1. Hackmann de Confirmat. cap. 11. n. ult.* An autem hæc in ossibus relegati, quæ amplius non habent formam humanam, non procedant, sed posse eadem licite transportari, quod *Caballin. Cas. 83. n. 1. seqq. & Cas. 265.* statuit, & ideo cautelam suppeditat *Gvazzinus in defens. reor. 38. cap. 7. n. ult.* cognatis banneiti aut relegati, ut deponant cada- ver aliquo in loco extra jurisdictionem Principis bannientis donec amittat formam humanam & deinde ossa & cineris in urna vel capsâ reponant, & conducant in sepulturam suorum anti- quorum in propria patria absque tamen solemnitate aliqua, id ego in genere licitorum & sine periculo transportantibus esse, ut asseram, adduci minime possum.

VI. Referenda in censum transportari prohibitorum sunt, & capite punitorum, seu ut Paulus loquitur, animadverforum corpora, quanquam enim in *L. 3. ff. de Cadav. punit.* quibuslibet petentibus ad sepulturam, danda esse dicantur, nonnunquam tamen non permitti Ulpianus in *L. 1. d. 2.* respondit, quod in his maxime, quibus ex legis dispositione sepultura denegatur, procedere in aprico est, criminis puta læsæ Majestatis, conjurationis, parricidii, furti, latrocinii damnatis, quorum similibusque corpora aut palis effixa, aut rotis imposta aut patibulo suspenso auferri & ad locum sepulturæ transferri invito Magistratu fas non est, vid. *Carpz. P. 4. Consil. 34. Def. 4. Berlich. P. 4. Concl. 48. n. 21. Brun- nem. in repet. ad parat. Wesenb. Tit. de Cadav. punit. qu. 4.*

VII. Qua in re non levis difficultas se exerit, an summi Prin- cipis potestas eo se extendat, ut in civilis pœne computationem etiam sepulturæ privationem referre possit, ita ut pœna etiam post mortem ma- neat? Sunt enim qui hoc repugnare omni divino humanoque ju- ri

ri existimant: Et illi quidem *Deuter. c. XXI, v. 22, 23.* allegante ex quo constat voluisse DEUM, ut suspensi sub vesperam cruce deponantur & terræ mandentur: cujus rei rationem hanc reddunt Hebræi interpretes, exhibitum esse hunc honorem divinæ imagini, ad quam homo fit conditus, alii, quod ultra modum non exasperanda pœna, & cum per suspendium legi divinæ satisfactum sit, execratioque illo die finita, deponi debuisse sub vesperam, ne amplius etiam pro populo haberetur promaledicto; & Judices sæviendo non contaminarent terram, quam in rem addunt exempla Josuæ *VIII, 29. X, 26, 27.* Davidis *2. Sam. XXI, 12, 13, 14.* & *can. 30. XIII. quest. 2.* De jure etiam naturæ debitare fas non esse, cum officium non tam homini, quam humanitati præstandum duxerint sapientes. *Senec. de benef. lib. 5. c. 20.* & *Quintilian. Declam. 6.* & *Livius* denegationem sepulturæ sævitiam ultra humanarum irarum finem appellet. *Ant. Matth. de crimin. in proleg. cap. 3. §. 5.* ex gentium etiam jure quod ex voluntate ortum habet, deberi, præter *Hug. Grot. l. 2. de J. D. & P. c. 19. n. 1. 2. & 4.* proluxe ostendit *Petr. Faber l. 2. Semestr. c. 1.* Cui *LL. civilium* beneplacita superaddunt, quando in *L. u. C. de Relig. & S. F. Dioclet. & Maximian.* obnoxios criminum digno supplicio subiectos, sepulturæ tradi, se non vetare rescripserunt, & *Marcianus in L. 9. C. de hered.* quam *Cujacius* restituit *lib. 12. Obs. 30.* hæreticis id permittit humanum & pium arbitratus est. Addunt & rationes varias, quod salus Reip. sepulturam efflagitet, ne alias scetor ex cadaveribus proveniens aerem inficiat, item, ne tetra illa spectacula gravidis mulieribus, quæ sæpius visu in ea incurrunt, dum ad vias potissimum patibula acrotæ collocari solent, quæ & ipsa tamen homines satis dehortari poterant a sceleribus, sint noxia. *Didac. Covarruv. lib. 1. Ref. 1.* *Ant. Gomez. var. Resol. lib. 3. c. 14.* *Jul. Clar. lib. 5. recept. sentent. §. fin. qv. 100.* *Everh. Spekhan. cent. 1. Miscell. quest. 9.* *Bidembach. Part. ult. Promt. exequ. class. 10. Them. 7.* *Brunnem. ad L. 1. ff. de Cadav. punit. §. in Process. inquisit. cap. 19. n. 33.* *Zeppus ad LL. Mosaic. l. 5. c. 7. & alii.*

IX. At sicut hæc omnia jure ordinario vera sunt, ita ubi propter frequentiam pravitatemque delinquentium aliquorum maleficiorum supplicia exacerbanda sunt, quoties scilicet multis personis

personis grassantibus exemplo opus est, secundum responsum Claudii Saturnini in *L. 16. §. 10. ff. de Pen.* regula illa suum perdit officium, quandoquidem ad ipsum Deum judicem iustissimum, impiis honorem sepulturæ interdum interdixisse negasseque passim in sacro Codice videre licet, *Jerem. XXII, 29. XVI, 4. 6. 1. Sam. XVII, 46. Reg. XIV, 11. Reg. IX, 10. 33.* quod cum DEUM jure suo fecisse largiatur Grotius *d. l. n. 4.* exinde non esse natura illicitum in sepulchrum relinquere summo facinorosum, largiri necesse habet, Ziegl. *ad d. l.* & hinc Callistratus in *L. 28. §. 15. ff. de panis famosos latrones in his locis ubi grassati sunt furca figendos, quam pluribus placuisse docet, ut & conspectu deterreantur alii ab iisdem facinoribus: quæ ratio etiam reperitur in gloss. Germ. Sant. N. lib. 1. verb. Nlemand n. 7. Et ibi quoque appostillator glossæ Reichbild. art. 36. Und man begräbt sie selten, darum, daß man andere damit erschrecket. add. in *d. l. 28.* ut id solatio sit cognatis & affinis interuentorum, eodem loco poenam redditam, in quo latrones homicidia fecissent. Et bene Hahn. *ad Wesenb. de Cadav. punit.* duplicem poenæ fidem docet, emendationem nempe delinquentis & exemplum ac memoriam punitionis, ac poenarum tractum omnium maximum pertinere ad exemplum Bodinus ait *lib. 7. de Rep. cap. 4. n. 21.**

IX. Nec incontrarium antea allata, satis valida argumenta videntur. Lex enim Mosaica divini quidem juris est, sed positiva & forensis, quæ idcirco aliter se apud alias gentes habere potest, Ziegl. *ad d. l. Grot.* & rationem ejus non moralem sed ceremoniam fuisse, nec ipsam tamen semper observatam Osiander ostendit *ad d. l. n. 105.* & exempla præced. §. allata confirmant. v. Carpz. *Pr. Crimin. P. 3. q. 177. n. 70.* Grotius *d. l. n. 5.* imaginem autem divinam seu ut Constantinus in *l. 17. C. de pen.* loquitur similitudinem cœlestis pulchritudinis non in corpore & facie, sed anima, in perfecta, sc. sanctitate & justitiæ constitisse Dn. Ziegl. *ad d. l. Grotii p. 420.* annotat. jung. Ant. Matth. *de crim. l. 48. tit. 18. n. 11.* Sed & jura Canonica superius allegata secundum distinctionem juris civilis in *L. 1. ff. de Cadav. punit.* intelligenda sunt Hostiens. in *rubr. de Sepult. n. 4. verb. quod de suspensis.* Gomez *d. c. 14. n. 8.* & quæ de naturæ & gentium jure allata sunt, regulam solum

solium indignant, non vero exceptionem in insigniter facinorosis impugnant, nec juris civilis allegata loca destruunt, ex quibus id tantum sequitur, posse principem aut judicem, si ab ipso petatur, rigorem pœnæ remittere, & ad sepulturam cadavera punitorum concedere, non autem quod necessario id agere debeat, aut si secus faciat, peccet. Nec rationes subjectæ ad omne tempus anni, quo supplicia exercentur, applicari, neque etiam calidissima tempestate ex uno aut altero corpore tale quid contingere potest: & per accidens plane fieret, si ex adpectu cadaveris gravida mulier in commodum sentiret, quod hic non attenditur, præsertim cum ejus quoque culpa, in eo versetur, cum avertere faciem suam posset. Denique quod ex solo ligni aspectu desumitur remedium nimis inefficax, coercendis perversis hominum moribus videtur ad *παράδεισος* constituendum metu cognitæ pœnæ. Gellius *l. 6. N. A. c. 14.* & ut Seneca *lib. 1. de Ira cap. 16.* ait, *nequitia male cedentis exemplis opus est, ut unius pœna, metus possit esse multorum.* Add. Menoch. *A. F. Q. cas. 387. n. ult.* Heig. *Part. 2. quæst. 37. n. 38.* Gvazz. *Def. 38. c. 7. n. 5.* Ziegl. ad Grot. *p. 421.* Betlich. *P. 4. concl. 48.* Calov. *in Comment. ad Genes. c. 40. p. 3. v. 22. pag. 1249.* Schickard. *ad Jus Reg. Hebr. cap. 4. theor. 14. n. 99. p. 251. ibique* Carpz.

X. Sed si præter istos casus, quibus punitis sepultura denegari solet, capite quis fuerit plexus & ab amicis & cognatis ad sepulturam petatum fuerit corpus, *sec. L. 1. § 3. ff. de Cadav. punit.* an hoc ut & prioribus illis si ex gratia a Principe sepultura concessa fuerit, licite in patriam transferri ad sepulcrum suum possit? quæritur; quod affirmandum omnino est, nam sicut alias prætextu debiti cadaver defuncti etiam puniti, a creditoribus arrestari neutiquam aut a sepultura detineri potest, ita & si per territorium alterius ad sepulcrum forte familiare alibi situm transvehatur, detineri neutiquam poterit, modo ea observentur, quæ in præcedente capite circa licitam deductionem observanda diximus, id quod pari ratione procedit in cadavere puniti Medicis ad anatomiam concessi, quod ad hunc finem ipsis per territorium aliud, modo prius hoc legitime a principe aut Magistratu impetraverit (propria enim auctoritate si detrahere illa tentent,

F

ejus-

eiusdem qua propinqui & amici sepulturæ gratia, si ea contrectent, plectuntur, poenæ rei sunt, ut ex Tib. Deciano & Dan. Mollero observat Berlich. *P. 4. Concl. 48. n. 20.*) deducere integrum est. Vid. Erasmi Vngebaur. *Exerc. 13. quæst. 4. inf.* Petr. Theodor. *Coll. Crim. c. 10. apb. 6. n. 10. u.* Gvazz. in defenl. reor. *c. 38. n. ult.* Carpz. *Pr. Crim. p. 3. qu. 137. n. 72. seq.* Everh. Spekhahn *Cent. 1. quæst. B.*

XI. Denique ad illicitæ transportationis objectum corpora peste defunctorum merito referenda quoque veniunt, cum enim propter salutem urbis & provinciæ peste etiam in urbe extincti in loco extraordinario & diverso sepeliri soleant Carpz. *lib. 2. JPrud. Consistor. Def. 394. n. 12.* nec transportatio tuto concedi, nec salva etiam conscientia peti aut tentari poterit, cum tale quid impetrans & concedens occasionem mali, quod inde toti alicui provinciæ attrahi solet, non exiguam præbere possit & hac ratione interitus tot hominum causa ipsi non immerito imputari valeat. vid. Feltn. de Cadav. *inspic. cap. 16. n. 6.* Ripa Tr. de Peste *Tit. de Remed. præservo. n. 131. add.* Churfürstl. Sächsh. *Aussschreiben an die Superintendenten de dato Meissen 6. Sept. 1680. quod extat apud Stockmannum in Hodeget postil. in appendit.*

CAPVT V.

DE REMEDIIS TRANSPORTATIONIS
NOMINE COMPETENTIBVS.

§. I.

Transportationis defunctorum nomine duo potissimum in legibus nostris data remedia reperio, aut enim ei qui prohibetur mortuum ossaque ejus transferri, integrum est, statim *interdicto* uti, aut alio inferre & postea *in factum agere*. Illud de quo in *Tit. ff. de Mort. infer.* interdictum prohibitorium est, quo Prætor vim fieri vetat ei, qui vult mortuum eo loco inferre & sepelire quo ei inferendi & sepeliendi jus est, invito etiam prohibente, *L. 1. pr. §. 1. b. 2.* & hoc eo etiam extenditur, *in. §. 3.* Si quis in itinere arceatur, sive via ea, quæ debetur fundo, in quem inferre quis vult, prohibeatur. Et hoc momentaneo processu, sicut alias jus est
in

in possessorio, & negotii presentis qualitas postulat, ex peditu quo facit *L. 12. pr. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* & heredibus datur, in heredes autem non porrigitur, quia ex delicto est. *Oldend. Class. 2. art. 9. Tit. de Mort. infer. n. 1.*

II. Affinis huic altera est *in factum actio*, in *L. 8. §. f. & I. 9. ff. de Relig. & Sumt. Fun.* a precedente in eo differens, quod illa ad corpus mortuum in ferendum & impedimentum removendum pertineat, hæc ad illatum seu sepulchrum, qua nempe qui impeditus & prohibitus est corpus in locum, in quem volebat, & in quem illud transportare jus erat, transferre, si necessitate coactus alio loco intulerit, ad id agit, ut consequatur quanti ejus interfuit, prohibitum non esse, in quam computationem cadit etiam loci emi pretium, (non secundum rei veritatem, sed quanti ab actore æstimatur, per *L. 5. §. 1. ff. ne quis cum qui in jus voc.*) aut conducti merces, item sui loci pretium, quem quis nisi coactus fuisset religiosum facturus non esset *dd. LL.* Quem actionem prætor dedit perpetuam, & quamvis pecuniariæ quantitatis ratio in eam deducatur, tamen neque in heredem neque heredi competentem *L. 9. d. 1.* & hoc quidem cum similis injuriarum actioni sit, *L. 8. pr. b. t. junct. L. 1. §. 6. ff. de Injur.* quæ ut vindicta persecutoria heredibus non competit. *§. 1. f. de perpet. & temp. act.* nec adversus heredes, ob similitudinem ex delictis descendentium, quas licet rem persequantur, adversus heredes tamen non transferre, ex *L. 5. 6. 7. ff. de Alienat. jud. mut. causa fact.* patescit. Unde non erat ut Cujac. *lib. 8. Observ. 12.* & Godofr. *add. L. 9. lit. D.* statueret, exemplum hic occurrere *L. 20. ff. d. LL.* qua non omnium, quæ a majoribus constituta sunt, rationem reddi posse Julianus asserbat. conf. Ant. Faber in *Rational. add. L. 9. Jac. Guther. lib. 3. de Jure Man. cap. 16. p. 500.*

III. Cæterum non est, ut existimet quis, frustra nos esse dum hæc actionum & interdictorum sepulchralium formulas, hic pertractamus: quamvis enim hodie, ad nostra cœmeteria & templa in quibus sepelire solemus, cuivis aditus pateat, possumus tamen aliquando, ut ex superius allatis apparet, vel ob inundationem vel hostilitatem aliamque gravem causam via publica uti prohiberi, præsertim si ex castris & pagis, funera sint dedu-

cenda, quomodo & alias extra religionis causam sæpe per agros & prata vicinorum transeundum & eorum forsitan admodum morosorum, & sicut experientia docet, gladiis & sclopetis iter prohibentium attentatis compescendis consulendum, ut loquitur Mindan, *de Interdict. tit. 2. n. 51. sqq.* add. Georg. Schulz. *ad §. 1. J. de Interd. lit. A.*

IV. Pertinet & huc actio confessoria ad vindicandum iter & actum, per alterius fundum debitum, dum funus ad sepulcrum transportatur, cujus hoc singulare est, ut non utendo non amittatur, *L. 4. ff. quemadm. serv. amitt.* quod ita tum favore religionis & utilitatis publicæ, tum propterea constitutum est, quod certum tempus huic præscriptioni, quando non semper adfuit sepeliendi, non potuerit constitui. vid. Wissenb. *ad ff. P. 1. Disp. 26. ib. 26.* Hillig. *ad Donell. II. Comm. 18. lit. D.* Ludw. *ad Wes. ff. quib. mod. serv. amit. n. fin.*

V. Referenda huc quoque videtur conditio Novella lege contra arrestantes cadavera defunctorum prodita, *Auth. item qui domum morib. C. de Sepuleb. viol. Nov. 60. c. 1. Nov. 115. c. 5.* heredibus arrestati ad alterum tantum petendum competens, *arg. L. 1. ff. de condict. ex lege Richter ad d. auth. n. 54.* quæ an consuetudine universali hodie sublata sit, quod de omni poenali actione ex Jure Romano descendente Felmannus asserit, *Tr. de Cadav. inspic. cap. 36. n. ult.* est quod adhuc dubites. Sed nec actio injuriarum heredibus deneganda est, cum lex ipsa videatur revocare ad animum injuriarum pro reliquiis defunctorum, ut ex Deciano & Felino loquitur Berlichius, *Part. 5. concl. 47. n. 40.* idque sibi velint. *d. Nov. 60. c. 1. & Auth. ibi heredibus injuriati. fac. huc. L. 3. §. 3. ff. d. Sap. viol. L. 1. §. 4. ff. de Injur. Hahn. ad Wesenbec. de Relig. n. 4.*

VI. Porro sicut contra transitum per viam publicam sine justa causa denegantes vel impediendes inderdicta prohibitoria Jure Romano dantur *L. 2. §. f. ff. ut in flum. publ. nov. lic.* ita eadem injuste transportationem funerum impediens, deneganda non videatur. *fac. R. J. de Anno 1548. §. Ferner noch zu mehrer. verb. daß einem jeden. adeoque & in Camera decernatur mandata inhibitoria sine clausula de non impediendo viæ vel fluminis usu,*

usu, absque tamen citatione ad docendum vel videndum, quæ alia in *S. J. Spirens. de Anno 1570. §. 82. Et de Anno 1594. §. 66. nec non in Ord. Camer. P. 2. Tit. 22. verb. Mit angehengter.* generaliter requiritur. vid. *Blum. de Proc. Cameral. tit. 24. n. 27. 28. Phil. Abr. Otth. de Jure Conduc. cap. 8. p. 266.*

VII. Ratione sumtuum in transportationem funeris factorum, seu ut *J. C. tus in L. 37. pr. de ff. Relig. loquitur, vectura,* funeraria actio competit, quæ is qui impensas tales præter legis necessitatem animo repetendi fecit, contra eos ad quos cura funeris pertinet, experitur, ut sumtus restituant, *L. 14. §. 6. 13. 14. Et passim ff. de Relig. Et sumt. Fun. potissimum §. 4. verb. impensa peregre mortuo que facta est ut corpus perferretur funeris est, licet nondum homo funeretur.* Estque ex peculiari quodam qf. contractu sive cum defuncto *L. 1. ff. d. t. sive cum herede L. 14. §. 7. inito,* adeoque negotiorum gestionis adjecticia quædam qualitas. *Struv. Exerc. 15. tb. 85. in subsidium, omni alia actione deficiente data d. L. 14 §. 12. 15. & ita privilegiata, ut cum bona solvendo non sint, omne creditum præcedat. L. 45. L. 19. d. t. L. 17. pr. de Reb. aut. Jud. possid. adde Constit. Elect. Sax. Aug. 28. part. 1. Et Ord. Prax. El. Sax. Tit. 42. Ferner soll dasjenige.*

IX. Denique quod ad forum attinet, in quo ventilandæ sunt causæ, super transportationibus defunctorum exortæ siquidem de ceremoniis aut jure Parochiali, vi ejus unius communitatis incolæ alterius mortuos in suum cœmiterium recipere tenentur similique sermo sit, causæ cognitio ad judicem Ecclesiasticum utique spectat, cum moribus hodiernis, quibus ad Principes vi superioritatis territorialis spectant Jura Ecclesiastica, hi per Consistoria sua eadem exercere soleant. *Carpz. lib. 1. Jprud. Eccles. Def. 10. Et lib. 1. Ref. 86. Ord. Eccles. Saxon. Art. gener. 15. in fin. si tamen de controversiis circa ipsam transportationem exortis, aut etiam sumtibus in eam factis, aut super possessione exoriatur quæstio, quo actiones in hoc capite recensitæ tendunt, hæ ad politici Magistratus tribunal pertinent, præsertim cum & jus ipsum sepeliendi hodie a patrono proindeque Magistratu Politico imperari soleat & causæ, quæ mediantibus actionibus istis recensitis ventilantur, seculares sint, in foro proinde seculari etiam tractandæ. Vid. *Finckelth. de Jure Sepult. Th. 4. 75. Et 76. Carpz.**

l. 1. Jpr. Eccles. def. 138. n. 6. Schilter in Inst. Jur. Can. tib. 1. lit. 5. s. 11. estque modo domicilii rei, L. 2. C. ubi Senat. L. 2. C. de Jurisd. modo defuncti L. 1. ff. de Relig. L. 19. ff. de Judic. Finckelth. d. th. 76. Add. Matth. Steph. de Jure Patron. P. 1. cap. 24. n. 13. seq. Finckelth. de Jure Patron. cap. 6. p. 149. Carpz. P. 1. Resp. 86. n. final. appellatio autem in causis sepulturæ, si moram hæc non patiantur, non admittitur. Carpz. l. 2. Jpr. Consist. def. 395.

Sufficiant igitur hæc, cum pro Instituti nostri ratione de sterili atque angusta hacce materia satis nos disseruisse existimemus. Benevolum interim lectorem ea qua par est humanitate rogato, ut primm huncce rudioris adhuc in Themidis sacrario acquisitæ scientiæ partem, sereno pectore suscipere, ea quæ minus accurate a me sunt tradita æquibonique consulere, meque ulteriori suo adfectu atque favore non indignum judicare velit.

Quod vel ex hoc saltem certo mihi polliceor, si L. B. hocce non ut Jcti, sed ut Tyronis adhuc pensitabit conatus.

S. D. G.

COROLLARIA.

- I. Rex Romanorum vivo adhuc Imperatore electus, nova Privilegia Jura & Regalia proprio Jure tribuere non potest.
- II. Status Imperii recte etiam dicuntur cives Imperii.
- III. Nobiles immediati non sunt status Imperii.
- IV. Repressalia sunt licitæ.
- V. Consuetudinem illam, quod defunctorum Parochorum viduæ vel filia relictæ in Parochiis manere & a successoribus in uxores duci debeant, validis rationibus niti non arbitror.

Patris

PATRIS AHASVERI, quem doctus prædicat orbis,
Exemplo, FRITSCHI, scribere docta paras,
Te tanti extimulant vestigia clara Parentis,
Ut proprii ingenii des documenta tui.
Gratulor ex animo! Successum Jova paternis
Usque dedit studiis, usque det ille tuis.
Præmia quæ Patris meruit solertia dudum,
Mox virtute iterum promerere nova.

Sic gratulab.

D. Andreas Mylius.

Just. Imp. Prof. Publ. & Fac. Jur. Assess.

FRITSCHIVS ecce legit *Patris* vestigia Magni,
Audie AHASVERVS FRITSCIVS ipse Pater.
Hunc ego jam dudum magni colo Numinis instar,
Namque sua magna me revelavit ope.
Gnatus cum sequitur merito, qui ad maxima natus,
Nunc memor officii non nisi summa petit.
Scilicet ut veniat summi ud fastigia juris,
Nititur. Hæc dudum possidet ipse Pater.
Hæc, inquam, *Gnatum* prope conscendisse videmus
Ex studiis, quorum dat documenta, suis.
Nec frustra ascendes, FRITSCHI Doctissime crede;
Nam Tibi Pierides præmia magna parant,
Tantus honos, nomenque tuum, laudesque manebunt
Tantæ, quanta *Patris* Gloria, quantus honos.

*Nobilissimo DN. RESPONDENTI Dissertationis
presentis Authori in sincera amicitia res-
seram hæc gratulabundus apposuit.*

Johannes Fridericus Reuner/

J. V. C.

Quem

Quem Themidos sibi Salanz speraverat umbo,
 Hoc renitere suum jam Philyrina videt,
 Dumque sui videt egregium sic ordinis augmen,
 Felicis vel eo nomine nomen haber.
 Namque PATREM fama notum super æthera novit,
 Teque haut exiguum novit Agalma Patris.
 Magni igitur salve clamat spes unica FRITSCHI,
 Flos Themidos, Peithus cor, charidumque decus
 Phœbus te vidit, vidit Te pallida Phœbe
 Lustrantem assiduo tempea docta pede
 Vnica, quam felix sinuoso e Juris acervo
 Promis, Materies ardua testis erit.
 Ingenium capit hunc, illum facundia linguæ;
 Judiciique alium vis generosa capit.
 Salve & perge istum recta decurrere callem,
 Docta que victorem Fama per ora vehet.
FRITSCHIVS e terris quando discesserit olim,
 In **GNATO FRITSCHI** gloria semper erit!
 Euge bonum factum! multo sic nomine plausum,
FRITSCHI, noster **AMOR**, fausta que verba meres.
 Acclamant omnes, & **PATRIS** tamite, clamant,
 Succedens parili non fruere scopo?

Amico suo & Fautori estimatissimo, Nobilissimo
DN. FRITSCHIO adfectum sincerum
ita restantur
COMMENSALES.

ULB Halle
002 424 460

3

52

V 17

1690, 30
5

I. N. I.
DISPUTATIO IVRIDICA
DE
TRANSPORTATIONE
DEFUNCTORVM
PER TERRITORIUM
ALIENVM,

Non
Durchführung der Verstorbenen,
QVAM
AVSPICE DEO TER OPTIMO MAXIMO,
ET
MAGNIFICO ICTORVM ORDINE PERMITTENTE,
PRÆSIDE
DN. AVGVSTO BENEDICTO
CARPZOVIO,

P. 380.

I. V. D. PANDECTARVM PROF. PVBL. ET FACVLTATIS
IVRIDICÆ LIPSIENSIS ASSESSORE,

PUBLICÆ ERVDITORVM DISPOSITIONI SVBMITTIT
Christian Siegfried Fritsch/
SCHWARTZB.

DIE XVI. IANVARIII ANNO MDCXC.

LIPSIAE,

RECUSA AB ANDREA MARTINO SCHEDIO, 1724.

